

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Národní 2600/9a, 158 00 Praha 5

NÁZEV BAKALÁŘSKÉ PRÁCE/TITLE OF THESIS

Financování příspěvkové organizace

TERMÍN UKONČENÍ STUDIA A OBHAJOBA (MĚSÍC/ROK)

06/2024

JMÉNO A PŘÍJMENÍ STUDENTA / STUDIJNÍ SKUPINA

Denisa Svobodová / KEMBC02

JMÉNO VEDOUCÍHO BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Doc. Ing. Stanislav Klazar, Ph.D.

PROHLÁŠENÍ STUDENTA

Odevzdáním této práce prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci na uvedené téma vypracovala samostatně a že jsem ke zpracování této bakalářské práce použila pouze literární prameny v práci uvedené.

Jsem si vědoma skutečnosti, že tato práce bude v souladu s § 47b zák. o vysokých školách zveřejněna, a souhlasím s tím, aby k takovému zveřejnění bez ohledu na výsledek obhajoby práce došlo.

Prohlašuji, že informace, které jsem v práci užila, pocházejí z legálních zdrojů, tj. že zejména nejde o předmět státního, služebního či obchodního tajemství či o jiné důvěrné informace, k jejichž použití v práci, popř., k jejichž následné publikaci

v souvislosti s předpokládanou veřejnou prezentací práce, nemám potřebné oprávnění.

Datum a místo: 31. 8. 2023, v Praze

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych tímto poděkovala vedoucímu bakalářské práce za metodické vedení a odborné konzultace, které mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

SOUHRN

1. Cíl práce:

Cílem je navrhnout změny ve financování a hospodaření příspěvkové organizace Domov pro osoby se zdravotním postižením Horní Bříza vycházející z jejího aktuálního stavu.

2. Výzkumné metody:

V teoretické části jde o metody rozboru, komparace a syntézy s využitím analýzy sekundárních zdrojů literatury, právních předpisů a případně dalších relevantních zdrojů. V rámci praktické části jsou aplikovány metody finanční analýzy a rozboru interních materiálů.

3. Výsledky výzkumu/práce:

Domov pro osoby se zdravotním postižením hospodáří s vyrovnaným rozpočtem. Tato organizace je dostatečně soběstačná, méně soběstačná byla v době pandemie COVID-19, nicméně i dle dosažených hodnot šlo hovořit o přiměřené hospodaření a o dobrou finanční stabilitu. Doplňková činnost organizace vykazuje ziskovost, jakož i hlavní činnost. Organizace je také dostatečně až někdy příliš likvidní, vykazuje vyšší hodnotu doby obratu závazků, platební morálka jejich odběratelů je výborná. Bylo však zjištěno již větší opotřebení dlouhodobého majetku.

4. Závěry a doporučení:

Je navrženo několik doporučení do praxe, zejména více investovat do dlouhodobého majetku, zaměřit se i na dotace ze strukturálních fondů Evropské unie zaměřené na oblast vzdělávání zaměstnanců.

KLÍČOVÁ SLOVA

Sociální služby, příspěvková organizace, finanční analýza, rozpočet, vzdělávání zaměstnanců, odlehčovací služby

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

SUMMARY

1. Main objective:

The goal is to propose changes in the financing and management of the contribution organization Home for Persons with Disabilities Horní Bříza based on its current state.

2. Research methods:

The theoretical part involves methods of analysis, comparison and synthesis using the analysis of secondary sources of literature, legal regulations and possibly other relevant sources. In the practical part, methods of financial analysis and analysis of internal materials are applied.

3. Result of research:

The Home for Persons with Disabilities operates with a balanced budget. This organization is sufficiently self-sufficient, it was less self-sufficient at the time of the COVID-19 pandemic, however, even according to the values achieved, we could talk about adequate management and good financial stability. The additional activity of the organization shows profitability as well as the main activity. The organization is also sufficiently or sometimes too liquid, it shows a higher value of the turnover time of liabilities, the payment morale of their customers is excellent. However, greater wear and tear of fixed assets was already detected.

4. Conclusions and recommendation:

Several practical recommendations are proposed, in particular to invest more in long-term assets, to also focus on subsidies from the structural funds of the European Union aimed at the field of employee education.

KEYWORDS

Social services, contributory organization, financial analysis, budget, employee training, relief services

JEL CLASSIFICATION

H55 Social Security and Public Pensions
I00 General

Vysoká škola ekonomie a managementu
Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

Vysoká škola ekonomie a managementu
Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení:	Denisa Svobodová
Studijní program:	Ekonomika a management
Studijní skupina:	KEMBC02
Název BP:	Financování příspěvkové organizace
Zásady pro vypracování (stručná osnova práce):	1 Úvod 2 Teoreticko-metodologická část 2.1 Příspěvková organizace 2.2 Domov pro osoby se zdravotním postižením jako jedna z příspěvkových organizací 2.3 Hospodaření příspěvkových organizací 2.4 Možnosti financování příspěvkových organizací 2.5 Finanční analýza jako metoda hodnocení příspěvkových organizací 2.6 Metodika práce 3 Analytická část 3.1 Představení vybrané příspěvkové organizace 3.2 Zhodnocení příspěvkové organizace pomocí vybraných ukazatelů finanční analýzy 3.3 Rozbor financování zvolené příspěvkové organizace 3.4 Návrhy a doporučení ke zlepšení současného stavu 4 Závěr
Seznam literatury: (alespoň 4 zdroje)	<ul style="list-style-type: none">• MÁČE, M. <i>Finanční účetnictví veřejného sektoru</i>. Praha: Grada, 2018. 601 s. ISBN 978-80-271-2002-4.• PROVAZNÍKOVÁ, R. <i>Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe</i>. Praha: Grada, 2015. 280 s. ISBN 978-80-247-5608-0.• ŠÁMALOVÁ, K., VOJTÍŠEK, P. et al. <i>Sociální správa: organizace a řízení sociálních systémů</i>. Praha: Grada, 2021. 456 s. ISBN 978-80-271-2195-3.• VOJTÍŠEK, P. <i>Princip solidarity ve financování služeb sociální péče</i>. Praha: Karolinum, 2018. 135 s. ISBN 978-80-246-3709-9.
Harmonogram:	<ul style="list-style-type: none">• Zpracování cílů a metodiky do 31. 05. 2023• Zpracování teoretické části do 01. 07. 2023• Zpracování výsledků do 31. 07. 2023• Finální verze do 01. 09. 2023
Vedoucí práce:	Doc. Ing. Stanislav Klazar, Ph.D.

prof. Ing. Milan Žák, CSc.
rektor

V Praze dne 06. 04. 2023

Prof. Ing.
Milan
Žák CSc.

Digitálně podepsal Prof.
Ing. Milan Žák CSc.
DN: cn=Prof. Ing. Milan Žák
CSc., c=CZ, o=Vysoká škola
ekonomie a
managementu, a.s.,
givenName=Milan, sn=Žák,
serialNumber=ICA-
10393535
Datum: 2023.04.06
15:14:39 +0200

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Teoreticko-metodologická část.....	3
2.1	Příspěvková organizace.....	3
2.1.1	Veřejný sektor a jeho jednotlivé části.....	4
2.1.2	Vymezení příspěvkových organizací.....	6
2.2	Domov pro osoby se zdravotním postižením.....	8
2.3	Hospodaření příspěvkových organizací.....	12
2.4	Možnosti financování příspěvkových organizací.....	16
2.5	Finanční analýza jako metoda hodnocení příspěvkových organizací.....	19
2.6	Metodika práce.....	21
3	Analytická část.....	25
3.1	Představení vybrané příspěvkové organizace.....	25
3.2	Zhodnocení příspěvkové organizace pomocí vybraných ukazatelů finanční analýzy...	26
3.2.1	Horizontální analýza rozvahy a výkazu zisku a ztráty.....	27
3.2.2	Vertikální analýza rozvahy a výkazu zisku a ztráty.....	30
3.2.3	Analýza poměrových ukazatelů.....	34
3.3	Návrhy a doporučení ke zlepšení současného stavu.....	38
4	Závěr.....	39
	Literatura.....	40

Seznam použitých obrázků a tabulek

Seznam obrázků

Obrázek 1 Schéma rozčlenění veřejného sektoru dle odvětví.....	4
Obrázek 2 Schéma rozčlenění neziskových organizací.....	6
Obrázek 3 Podíl na financování příspěvkových organizací ze státního rozpočtu České republiky v roce 2022.....	8
Obrázek 4 Domov pro osoby se zdravotním postižením v Horní Bříze na Plzeňsku.....	26

Seznam tabulek

Tabulka 1 Horizontální analýza aktiv rozvahy příspěvkové organizace v letech 2018-2022. .	27
Tabulka 2 Horizontální analýza pasiv rozvahy příspěvkové organizace v letech 2018-2022. .	28
Tabulka 3 Horizontální analýza nákladů výkazu zisku a ztráty příspěvkové organizace v letech 2018-2022.....	29
Tabulka 4 Horizontální analýza výnosů výkazu zisku a ztráty příspěvkové organizace v letech 2018-2022.....	30
Tabulka 5 Vertikální analýza aktiv rozvahy příspěvkové organizace v letech 2018-2022.....	31
Tabulka 6 Vertikální analýza pasiv rozvahy příspěvkové organizace v letech 2018-2022.....	32
Tabulka 7 Vertikální analýza nákladů výkazu zisku a ztráty příspěvkové organizace v letech 2018-2022.....	33
Tabulka 8 Vertikální analýza výnosů výkazu zisku a ztráty příspěvkové organizace v letech 2018-2022.....	34
Tabulka 9 Ukazatele autarkie příspěvkové organizace v letech 2018-2022.....	35
Tabulka 10 Ukazatele rentability příspěvkové organizace v letech 2018-2022.....	35
Tabulka 11 Ukazatele aktivity příspěvkové organizace v letech 2018-2022.....	36
Tabulka 12 Ukazatele financování příspěvkové organizace v letech 2018-2022.....	37
Tabulka 13 Ukazatele likvidity a čistého pracovního kapitálu příspěvkové organizace v letech 2018-2022.....	37
Tabulka 14 Ukazatel koeficientu opotřebení dlouhodobého majetku u příspěvkové organizace v letech 2018-2022.....	38

1 Úvod

Tato bakalářská práce je zaměřena na oblast příspěvkových organizací v oblasti sociální správy, přičemž se věnuje zhodnocení financování konkrétní příspěvkové organizace, kterou je Domov pro osoby se zdravotním postižením Horní Bříza. Obecně lze hovořit o tom, že příspěvkové organizace se považují za nedílnou součást veřejného sektoru. Příspěvkové organizace lze nalézt v mnoha oblastech veřejného života, ať již se jedná o školství, sociální péči, kulturu, zdravotnictví, vědu a výzkum apod. V České republice se lze setkat s velkým množstvím různých neziskových a příspěvkových organizací, taktéž s mnoha nadacemi, politickými stranami a hnutí, jejichž zřízení je dáno samostatnými právními předpisy. Tyto organizace jsou zpravidla financovány více než z jednoho zdroje, ať již se jedná o různé granty, dotace či příspěvky od soukromých fyzických a právnických osob. Jsou to právě výše uvedené organizace, jejichž provoz a fungování je závislé nejenom na příspěvcích od jejich zřizovatelů (kterým může být organizační složka státu, kraj nebo obec), ale může jít i o dary od sponzorů, dotace ze státního rozpočtu či ze strukturálních fondů Evropské unie.

Financování, tak jako ve veřejné správě, tak i v podnikatelském sektoru, se přizpůsobuje novým ekonomickým podmínkám. Jelikož je Česká republika součástí Evropské unie, tak charakteristickým znakem současného období je harmonizace a implementace evropských právních norem pro veřejnou správu i pro podnikatelský sektor. Od roku 1992 platí zákon o účetnictví, který byl několikrát novelizován. Obsahuje prvky z Mezinárodních účetních standardů pro podnikatelský sektor a pro veřejnou správu. Důraz se mimo jiné klade na to, aby údaje uvedené v individuálních účetních závěrkách byly úplné, pravdivé, srovnatelné a srozumitelné. Nicméně dle nejnovějších údajů, jak je uváděno např. Jahodou (2023), má od roku 2025 začít platit nový zákon o účetnictví, který bude s největší pravděpodobností představovat naprostou změnu v regulaci účetnictví a dopadne to i na podnikání řady firem. Uvedený zdroj poukazuje na to, že jednou z novinek bude rozšířená povinnost firem, aby vedly účetnictví také podle mezinárodních účetních standardů IFRS.

Účetnictví příspěvkových organizací ve svém vývoji, ale i v současnosti má mnohé společné znaky s účetnictvím jiných účetních jednotek, tj. podnikatelů, rozpočtových organizací, obcí a dalších, a také své zvláštnosti, které mají svůj pohled v rámcové účetní osnově a postupech účtování v příspěvkových organizacích a v účetní závěrce. Zvláštnosti vyplývají ve své podstatě ze specifického způsobu financování, způsobu hospodaření a z podstaty činnosti v příspěvkové organizaci.

Účetní závěrka je součástí předmětu účetnictví, přičemž předmětem účetnictví je účtování, tedy činnost účetních během celého účetního období a vykazování financování, což obsahuje samotné sestavení účetní závěrky. Účetní závěrka je výstupním produktem činnosti účetní jednotky ve formě informačního zobrazení předmětu účetnictví. Informace v účetní závěrce jsou uspořádány tak, aby je uživatelé účetní závěrky mohli využívat v rámci svého vlastního rozhodování. Proto se také snaží tato bakalářská práce poukázat na zvláštnosti příspěvkové organizace v rámci jejího hospodaření, financování a také na význam účetní závěrky a financování s aplikací na vybranou příspěvkovou organizaci.

Tato bakalářská práce se podrobněji věnuje aktuálnímu tématu financování příspěvkových organizací. Jejich hospodaření je závislé na jejich rozpočtu, kde je stanoven objem výnosů, nákladů a výsledek hospodaření. Součástí jejich rozpočtu je také stanovení příspěvku od zřizovatele, který poskytuje ze svého rozpočtu, jde však také o prostředky z vlastních finančních fondů, příp. i o finanční prostředky od mnoha dalších subjektů. Základem je vždy schválený rozpočet, z něhož si musí příspěvkové organizace hradit své výdaje. V hospodaření těchto organizací se však kromě rozpočtových objevují také nerozpočtované příjmy a výdaje, které nejsou podpořeny příspěvkem od jejich zřizovatele. Tyto výdaje a příjmy jsou navázány

na podnikatelskou činnost příspěvkových organizací, která je však pouze doplňková. Z hlavní hospodářské činnosti se hradí výdaje, které jsou schváleny rozpočtem, tzn., že prvotní příjmy jsou výhradně od zřizovatele. Z podnikatelské činnosti se hradí výdaje, které nejsou zahrnuty v rozpočtu, jsou to výdaje nerozpočtované a mohou to být např. výdaje na materiál, ze kterého příspěvková organizace vyrábí vlastní výrobky vlastní činností nebo to mohou být služby pro konkrétního jednotlivce a nezahrnuje se tato služba do veřejného prostředí. Příjmy tvoří soukromé osoby a menší podnikatelé formou dotace nebo darovací smlouvou či zaplacenou službou nebo zbožím.

Toto téma si autorka bakalářské práce vybrala jak z důvodu dlouhodobého zájmu o danou problematiku, tak i proto, že sama pracuje ve výše uvedené příspěvkové organizaci, a chtěla se zaměřit na zhodnocení, jak je v současnosti zajištěno financování této organizace, zda je daná organizace dostatečně finančně stabilní a zda by v této oblasti nebylo možno učinit nějaké adekvátní změny.

Z toho také vychází hlavní cíl této bakalářské práce, a to navrhnout změny ve financování a hospodaření příspěvkové organizace Domov pro osoby se zdravotním postižením Horní Bříza vycházející z jejího aktuálního stavu.

Teoretická část bakalářské práce charakterizuje veřejný sektor a jeho části, příspěvkové organizace, jejich hospodaření a financování, blíže se také věnuje vlastnímu popisu a charakteristice domovů pro osoby se zdravotním postižením, které je hlavní náplní analytické části práce. Je důležité se blíže zaměřit i na pojem finanční analýzy, jejímž prostřednictvím lze zhodnotit současný stav financování a hospodaření v dané příspěvkové organizaci.

V praktické části jsou aplikovány teoretické poznatky na konkrétním případě. Objektem tohoto zkoumání je příspěvková organizace Domov pro osoby se zdravotním postižením Horní Bříza, která poskytuje přesně vymezené služby dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, dle ustanovení § 48. Pozornost je v této části práce zaměřena na hospodaření a financování této příspěvkové organizace, k čemuž jsou aplikovány nástroje a metody používané v rámci finanční analýzy. Porovnáním jejího vývoje je zhodnoceno její hospodaření během posledních pěti let od roku 2018 do roku 2022. V závěru je následně uvedeno doporučení v rámci projektů spolufinancovaných Evropskou unií.

2 Teoreticko-metodologická část

Druhá kapitola bakalářské práce představuje souhrn nejdůležitějších poznatků v rámci řešeného tématu. Je proto důležité definovat, co jsou to příspěvkové organizace, jak fungují a jaké jsou jejich charakteristické znaky. V návaznosti na to je blíže představena instituce domovů pro seniory, což je nejenom příspěvková organizace, ale také zařízení sociální péče pro osoby se zdravotním postižením. Další důležité podkapitoly se zaměřují na hospodaření a financování příspěvkových organizací a též na možnosti uplatnění finanční analýzy jako nástroje, jehož prostřednictvím lze hodnotit finanční situaci v příspěvkové organizaci. Tato kapitola je uzavřena popisem metodického postupu práce jak v její teoretické, tak praktické části.

2.1 Příspěvková organizace

Veřejný sektor plní významnou úlohu v současné moderní společnosti. Prostřednictvím veřejného sektoru by mělo docházet ke sledování celospolečenských zájmů, které berou v úvahu potřeby celé společnosti. Veřejný sektor se zaměřuje na sledování zejména veřejných zájmů a poskytuje ty veřejné služby, které vedou k zajištění životních, sociálních a společenských potřeb obyvatelstva. Veřejný sektor je nedílnou kapitolou v každé ekonomice.

Jednotný veřejný sektor ve společnosti převládal do konce roku 1989. V období, kdy se uplatňovalo centralizované plánování ekonomiky, neexistoval žádný soukromý sektor. Vzhledem k tomuto titulu byla zaznamenána enormně vysoká intenzita přerozdělování ze strany státu. V současnosti je však v České republice již soukromý sektor vytvořen. V případě všech států, které mají vyspělou tržní ekonomiku, platí, že kromě soukromého sektoru existuje také veřejný sektor. Tedy převládá v nich smíšená ekonomika. Tato podkapitola blíže definuje pojem příspěvkových organizací, přičemž je důležité se věnovat i pojmu veřejného sektoru.

V této souvislosti je zapotřebí se zmínit o vazbě veřejného sektoru a příspěvkových organizací, jimž je věnována pozornost v celé bakalářské práci. Jak uvádí Maaytová, Pavel, Ochrana et al. (2015, s. 15), nezbytnou součástí veřejného sektoru jsou různé organizace poskytující veřejné služby, jako jsou např. nemocnice, školy, domy sociální péče, domovy seniorů atp. Jedná se právě o ty organizace, jejichž financování je dle uvedeného zdroje zajišťováno z veřejných finančních prostředků. Zde Peková, Jetmar a Toth (2019, s. 16-18) uvádějí, že vznik a rozvoj veřejného sektoru byl vyvolán potřebou či možností, že selže soukromý sektor. Podle těchto autorů, v případě, že selžou ve svých funkcích právě organizace či společnosti patřící pod soukromý sektor, tyto potřeby obyvatelům dané země vždy zajistí právě organizace spadající pod veřejný sektor. Tam patří i příspěvkové organizace. Peková, Jetmar a Toth (2019, s. 51-53) zmiňují tři funkce veřejného sektoru, které jsou také důležité v rámci vzniku a zakládání příspěvkových organizací. Dle tohoto zdroje se jedná jsou tyto funkce významné při rozvoji veřejných statků, přičemž se jedná o funkci sociální, politickou a etickou, na základě nichž umožňují např. příspěvkové organizace zmírňovat sociální nejistoty (zajišťují např. pomoc lidem v nouzi v seniorském věku nebo v případě, že se již o sebe nemohou sami postarat), díky sociální politice také činnost veřejného sektoru ovlivňuje hospodářskou politiku státu.

To je také důvodem, proč jsou zapotřebí příspěvkové organizace. Jejich potřebnost vyplývá již ze samotné podstaty existence veřejného neziskového sektoru, kdy veřejné neziskové organizace, což jsou v podstatě příspěvkové organizace, umožňují poskytovat potřebné služby

obyvatelům státu, a to buď zdarma, nebo jenom za určitý poplatek. Při poskytování těchto služeb se neočekává, že dojde k přímému protiplnění.

2.1.1 Veřejný sektor a jeho jednotlivé části

Veřejný sektor je vždy aktuální a významnou oblast společenského života. Jak uvádí Maaytová, Pavel, Ochrana et al. (2015, s. 17-18), tak veřejný sektor je výsledkem zásahů, které provádí stát do ekonomiky. Veřejný sektor je dle tohoto zdroje součástí společenské reality, která vychází ze státního, komunálního vlastnictví. Tržní mechanismus dle uvedených autorů nevystupuje jako regulační nástroj, avšak je jím stát. Veřejný sektor musí čelit stále vyšším požadavkům a tlakům, které souvisí s prováděním jeho aktivit a činností efektivním, hospodárným a účelným způsobem, avšak zejména transparentně. Potřeba efektivního fungování veřejného sektoru je podle Maaytové, Pavla, Ochrany et al. (2015, s. 17-18) trvale platná, a to bez zohlednění, zda se to vztahuje k řízení, infrastruktuře, sociální a zdravotní péči. Veřejný sektor musí čelit dle tohoto zdroje drobnohledu občanů České republiky a zahraničí, ale podléhá i kontrole prováděné Evropskou unií. Je podle daných autorů produktem činnosti vlády, který musí vycházet z aktivity státu. Jeho potřebu vyvolávají vnitrostátní, ale i zahraniční argumenty. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem vyplývá, že veřejný sektor je produktem veřejné politiky státu (Maaytová, Pavel, Ochrana et al., 2015, s. 17-18). Na níže uvedeném obrázku 1 je zobrazeno, jaké služby spadají pod veřejný sektor, přičemž podle zdroje ManagementMania (2017) je veřejný sektor tvořen veřejnou správou, což je soustava úřadů mající centrální či územní působnost (vláda, ministerstva, obce, kraje), dále organizacemi poskytující veřejné služby (např. nemocnice, školy, domovy seniorů), přičemž veškeré tyto instituce jsou financovány veřejnými financemi. Uvedený zdroj také poukazuje na to, že jeho součástí je celá řada odvětví, viz níže obrázek 1. Jde např. o obranu, veřejný pořádek, zdravotnictví či sociální věci.

Obrázek 1 Schéma rozčlenění veřejného sektoru dle odvětví

ODVĚTVÍ SPADAJÍCÍ POD VEŘEJNÝ SEKTOR

- **Všeobecné veřejné služby**
- **Obrana**
- **Veřejný pořádek a bezpečnost**
- **Ekonomické záležitosti**
- **Ochrana životního prostředí**
- **Bydlení a společenská infrastruktura**
- **Zdravotnictví**
- **Rekreace, kultura a náboženství**
- **Vzdělávání**
- **Sociální věci**

Zdroj: ManagementMania (2017), vlastní úprava

Smíšená ekonomika je podle Faltové Leitmanové (2021, s. 152-153) taková, kdy jsou její součástí kromě soukromých firem i vládní podniky. Na působení soukromého sektoru má dle této autorky největší vliv vláda, a to přímým nebo nepřímým způsobem. Využívány jsou podle tohoto zdroje daně, regulační opatření a dotace. Dále tato autorka také uvádí, že pod bezpodmínečnou existencí veřejného sektoru se chápá taková, kde je vycházeno z toho, že některé z odvětví nemohou být ponechány soukromému sektoru. Vztahuje se to podle tohoto zdroje k armádě, justici nebo státní správě. Pro stát vzniká ústavní povinnost, aby odpovídal za takové priority, jako jsou oblast výzkumu, zdraví, školství, atd. (Faltová Leitmanová, 2021, s. 153-155).

Zásahy veřejného sektoru jsou podle Maaytové, Pavla, Ochrany et al. (2015, s. 18-20) nezbytné také z toho důvodu, že ze strany soukromého sektoru nedochází k projevenému zájmu o podnikatelskou činnost v některých sférách. Základními rozdíly, které odlišují veřejný a soukromý sektor, jsou podle tohoto zdroje:

- veřejné statky jsou zajišťovány veřejnými institucemi, které vykonávají své působení na úrovni státu nebo obce;
- soukromé statky a služby jsou zajišťovány ze strany soukromých podniků;
- za poskytování soukromých služeb a za soukromé statky se platí v plné výši;
- jde-li o úhradu veřejných statků, tak mají právo rozhodnout voliči hlasovacím procesem;
- veřejný a soukromý sektor jsou odlišné v tom, že v souvislosti se spotřebou veřejného statku nedochází k omezení ostatních, a jejich spotřeba zůstává nezměněna.

Jak uvádí Maaytová, Pavel, Ochrana et al. (2015, s. 71-73), tak za smysl působení veřejného sektoru prostřednictvím prováděných zásahů státu se považují následující souvislosti:

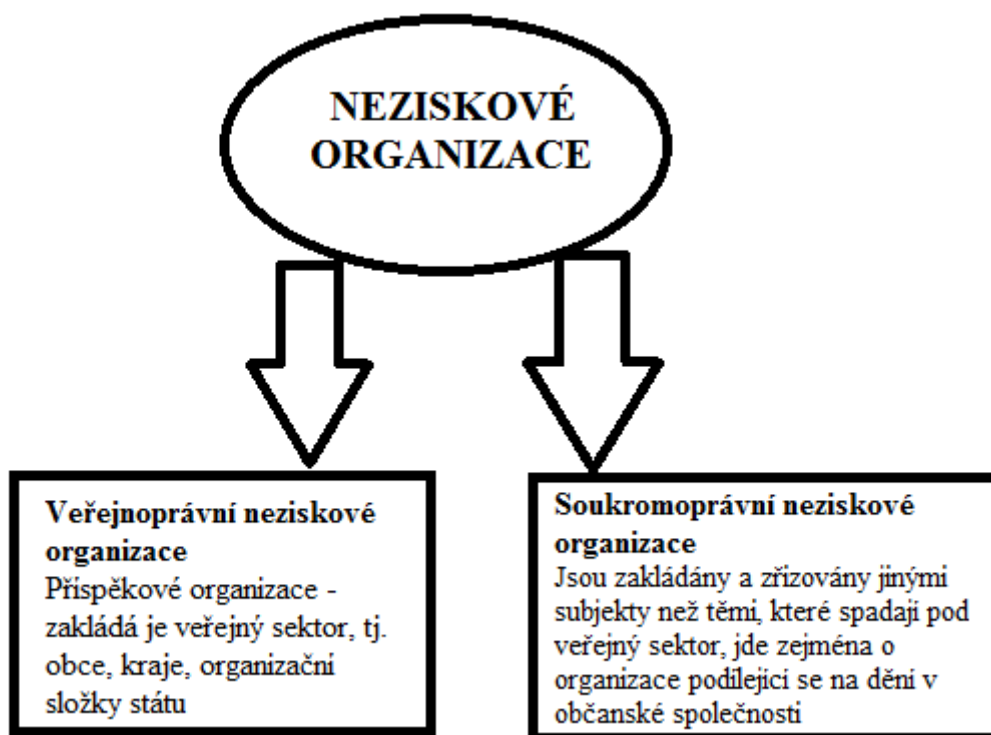
- mikroekonomické – souvisí s efektivností, váže se to k selhání trhu na optimální rozdělení zdrojů, vzhledem k této skutečnosti nenastává v ekonomice produkce maximálního možného množství statků, nebo platí pro jejich produkci, že nemá optimální strukturu nebo nedochází k produkci statků při minimálních nákladech, za společné jádro selhání trhu, pokud jde o hledisko efektivnosti, se považuje deformace tržní ceny, kterou způsobují různé formy nedokonalé konkurence, existence veřejných statků a externalit;
- makroekonomické – souvisí se stabilitou systému ekonomiky, trh je charakteristický svou přirozenou tendencí k tomu, že se některé vybrané veličiny nestabilně vyvíjí, zmínit lze např. různé tempo růstu, jde také o růst cen, kolísavou tendenci míry nezaměstnanosti, cenovou nestabilitu, zásahy státu mají být nápomocny při stabilitě ekonomiky;
- mimo ekonomické – souvisejí se spravedlivým rozdělováním příjmů a majetku. Jak uvádí Hobza a Hobza jr. (2016, s. 31-33), veřejný sektor spadá pod tu část národního hospodářství financovanou veřejnými financemi. Je třeba dle těchto autorů uvést i to, že tato část veřejného sektoru je řízena veřejnou správou, pro niž je charakteristické rozhodování skrze veřejnou volbu, což vede k nutnosti ji veřejně kontrolovat.

Rojíček et al. (2016, s. 498) poukazuje na podstatu veřejného sektoru s ohledem na jeho financování, kdy do něj spadají i takové subjekty, jež jsou zcela, nebo alespoň částečně financovány z veřejných rozpočtů. Z právního hlediska jsou dle tohoto zdroje subjekty, které působí ve veřejném sektoru, členěny na podniky a organizace, přičemž jde o působení příspěvkových organizací, organizačních složek a státních podniků.

2.1.2 Vymezení příspěvkových organizací

Příspěvkové organizace jsou subjekty, které tvoří veřejnou neziskovou sféru. Obecně se dle Krechovské, Hejdukové a Hommerové (2018, s. 21) neziskové organizace rozdělují na dva základní typy, jak je zobrazeno na obrázku 2.

Obrázek 2 Schéma rozčlenění neziskových organizací

Zdroj: Krechovská, Hejduková, Hommerová (2018, s. 21), vlastní úprava

Jak vyplývá z výše uvedeného, příspěvková organizace je veřejnoprávní neziskovou organizací, která má přímou vazbu na veřejný sektor, a to hlavně tím, že je financována z veřejných rozpočtů a je též zřizována subjektem spadajícím pod veřejný sektor. Příspěvkovou organizaci na rozdíl od soukromoprávních neziskových organizací mohou založit jenom obce, kraje, příp. organizační složky státu. Jde proto o různé školy, domovy pro seniory, domovy pro osoby se zdravotním postižením, nemocnice aj.

Pro příspěvkové organizace jsou charakteristická určitá specifika, a to zejména, pokud jde o jejich rozpočet, neboť jsou napojeny na rozpočet zřizovatele. Jak uvádí § 1 písm. d) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), příspěvková organizace může být vymezena jako taková, k jejímuž zřízení došlo ze strany některých organizačních složek státu. Jedná se např. o ministerstva, soudy, úřad vlády či Policejní akademii. Nicméně definice příspěvkové organizace je daleko širší. Zde lze odkázat na ustanovení § 53 odst. 1 výše uvedeného zákona č. 218/2000 Sb., kde se uvádí, že taková organizace „hospodaří s peněžními prostředky získanými hlavní činností a s peněžními prostředky přijatými ze státního rozpočtu pouze v rámci finančních vztahů stanovených zřizovatelem. Dále příspěvková organizace hospodaří s prostředky svých fondů, s prostředky získanými jinou činností, s peněžními dary od fyzických a právnických osob, s peněžními prostředky poskytnutými ze zahraničí a s peněžními prostředky poskytnutými z rozpočtů územních samosprávných celků a státních fondů, včetně prostředků poskytnutých České republice z rozpočtu Evropské unie, z finančních mechanismů a přijatých příspěvkovými organizacemi z Národního fondu. Hlavní činností je činnost vymezená zřizovateli příspěvkové organizace zvláštním zákonem a vykonávaná příspěvkovou organizací. V případě příspěvkové organizace zřízené zvláštním zákonem je hlavní činností činnost vymezená zvláštním zákonem.“

Dalším důležitým zákonem z hlediska specifík příspěvkových organizací je také zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, kde je v ustanovení § 27 stanoveno, že hospodaření s majetkem se u příspěvkových organizací řídí zřizovací listinou.

Dle tohoto zdroje to tedy znamená, že příspěvková organizace nemůže se svěřeným majetkem manipulovat libovolně a dle svého vlastního uvážení, ale pouze tak, jak je specifikováno v její zřizovací listině. V tomto směru jsou proto její možnosti značně omezeny. V tomto ustanovení je také specifikováno, že majetku příspěvková organizace nabývá pro svého zřizovatele, což bývá nejčastěji kraj nebo obec.

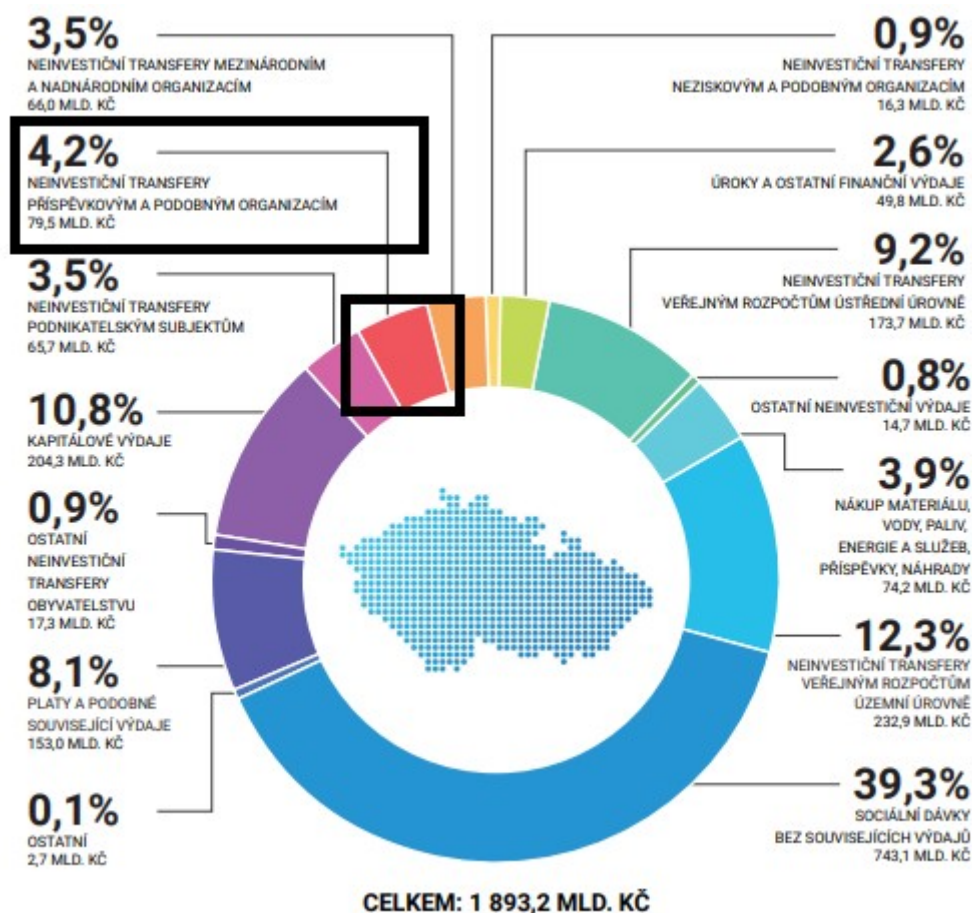
Také odborná literatura blíže specifikuje okolnosti zřízení příspěvkových organizací. V této souvislosti lze zmínit např. Vojtíška (2018, s. 31-32), kdy se konkrétní příspěvková organizace zřídí buď na základě zákona, nebo pokud se tak rozhodne zřizovatel, což může být buď obec (nižší územní celek), kraj (vyšší územní celek) či ústřední orgán státní správy. Podle uvedeného zdroje je povinností zřizovatele vydat zřizovací listinu, na jejímž základě příspěvková organizace vznikne. Schwartzhoffová (2018, s. 90) a ustanovení § 27 odst. 2 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů stanovují konkrétní údaje a náležitosti, které musí zřizovací listina obsahovat:

- uvedení označení názvu pro zřizovatele;
- název příspěvkové organizace, čímž se vylučuje skutečnost, aby došlo k její záměně s názvem jiné právnické osob;
- její sídlo a identifikační číslo;
- forma hospodaření;
- datum, kdy byla příspěvková organizace zřízena;
- předmět činnosti a její hlavní účel;
- uvedení označení statutárního orgánu a jakým způsobem vystupují jménem organizace;
- uvedení věcného a finančního vymezení majetku, jehož správcem je příspěvková organizace;
- vymezení práv, která jsou příspěvkové organizaci svěřena;
- stanovení okruhu doplňkových činností, které navazují na hlavní účel příspěvkové organizace;
- stanovení doby, na kterou je příspěvková organizace zřizována.

Za předpokladu, že došlo ke zřízení příspěvkové organizace rozhodnutím zřizovatele, který spadá k ústřednímu orgánu státní správy, je obcí nebo krajem, pokud zvláštní zákon nspecifikuje jinak, může být taková organizace na základě ustanovení § 27 odst. 9 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů jak zrušena, tak může být změněna její podřízenost ke zřizovateli, může také dojít ke změně způsobu financování z rozpočtové na příspěvkovou organizaci nebo vzhledem k rozhodnutí zřizovatele. Taktéž se v tomto zákoně uvádí, že není vyžadováno uvedení písemného souhlasu ministerstva financí, a též ani povolení k jinému termínu ze strany ministra financí na základě druhé věty, platí-li, že ke zřízení příspěvkové organizace došlo v rámci zvláštního zákona, nebo když zřizovatel vystupuje jako obec nebo vyšší územní celek. Pokud jde o změnu podřízenosti, tak musí být dle zákona č. 250/2000 Sb. vydáváno rozhodnutí ze strany obou zřizovatelů, a to takovým způsobem, aby se uskutečnila změna podřízenosti ke stejnému dni. Pokud jde o změnu podřízenosti a způsobu financování dle uvedeného zdroje, vzniká pro zřizovatele povinnost, aby prováděl změnu zřizovací listiny příspěvkové organizace.

Podle dat z Ministerstva financí (2022, s. 24), bylo na neinvestiční transfery příspěvkovým organizacím vydáno ze státního rozpočtu v roce 2022 celkem 79,5 mld. Kč, což představuje na celkových výdajích ze státního rozpočtu České republiky 4,2 % (viz obrázek 3).

Obrázek 3 Podíl na financování příspěvkových organizací ze státního rozpočtu České republiky v roce 2022

Zdroj: Ministerstvo financí České republiky (2022, s. 24), vlastní úprava

2.2 Domov pro osoby se zdravotním postižením

Dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, dle ustanovení § 48, jsou domovy pro osoby se zdravotním postižením zařízením sociálních služeb, které poskytují pobytové služby sociální péče. Jak dále tento zákon uvádí, cílovou skupinou klientů jsou osoby mající sníženou soběstačnost s ohledem na konkrétní druh zdravotního postižení, a proto vyžadují, aby se o ně starala jiná fyzická osoba. Dle tohoto zákona se na rozdíl od domovů pro seniory (dle ustanovení § 49 zákona č. 108/2006 Sb.) nevyžaduje věk klienta, důležitá je právě snížená soběstačnost z důvodu zdravotního postižení, proto se klienty stávají i lidé pod 65 let. Na tuto skutečnost poukazuje také Sládková (2021, s. 41) nebo Holczerová (2013, s. 15), která jako příklad uvádí Domov pro seniory Kaplice, který je určen i osobám se zdravotním postižením od 55 let věku.

V této návaznosti je třeba se zmínit o tom, že právě zákon č. 108/2006 Sb. a vyhláška č. 505/2006 Sb. se významně zasloužily o změnu v systému péče a zajištění o osoby se zdravotním postižením. Ústavy sociální péče se podle nynějšího zákona přejmenovaly a jak na to poukazuje také Matoušek et al. (2013, s. 416-417), jsou zaregistrovány pod názvem Domovy se zdravotním postižením. Každý poskytovatel sociálních služeb musí dle tohoto zdroje splňovat náležité podmínky, tzn., že musí mít oprávnění k poskytování sociálních služeb, přičemž o registraci rozhoduje příslušný krajský úřad. Každý poskytovatel musí podle Michalíka (2018, s. 134-135) splňovat dané standardy kvality. Obsahem standardů kvality sociálních služeb jsou dle vyhlášky č. 505/2006 Sb.:

- **Cíle a způsoby poskytování sociálních služeb** – je stanoveno, že poskytovatel sociální služby písemnou formou definuje a zveřejní její poslání, taktéž jaké jsou její cíle a zásady, a to včetně specifikace okruhu klientů (cílové skupiny), pro který se sociální služba uskutečňuje, přičemž tak vždy poskytovatel činí v souladu se zákonem o sociálních službách;
- **Ochrana práv osob** – je povinností poskytovatele písemnou formou zpracovat interní pravidla, na jejichž základě je možné preventivně předejít situacím, kdy by v návaznosti na poskytování konkrétní sociální služby byla porušována základní lidská správa a svobody klientů;
- **Jednání se zájemcem o sociální službu** – tento standard stanoví písemné zpracování interních pravidel, jak budou zájemci o konkrétní sociální službu informováni, přičemž by se mělo jednat o srozumitelné informování, jaké jsou možnosti a podmínky dané služby, taktéž je nutnost specifikovat možnosti projednat s klientem jeho požadavky, jaké si klade své cíle, poskytovatel by měl mít též specifikováno, jak zájemce o sociální službu odmítnout, a to v souladu se zákonnými důvody;
- **Smlouva o poskytování sociální služby** – písemnou formou má poskytovatel zpracována interní pravidla týkající se uzavírání smluv o poskytování sociální služby, a to ve vztahu ke druhu sociální služby a cílové skupině klientů, kterým se tato sociální služba poskytuje;
- **Individuální plánování průběhu sociální služby** – jde o nastavení interních pravidel, jejichž prostřednictvím se plánuje a přehodnocuje proces poskytování sociální služby, toto plánování je realizováno v kooperaci s klientem, kdy se společně také vyhodnocuje průběh poskytování sociální služby a do jaké míry jsou naplňovány dané cíle;
- **Dokumentace o poskytování sociální služby** – písemnou formou se nastaví interní pravidla, na jejichž základě se bude evidovat, vést a zpracovávat dokumentace klientů konkrétní sociální služby, je také ustanovena doba, během které se dokumentace uchovává, dle charakteru sociální služby je vedení evidence anonymního charakteru;
- **Stížnosti na kvalitu nebo způsob poskytování sociální služby** – jsou nastavena interní pravidla, prostřednictvím nichž se podávají a vyřizují stížnosti týkající se kvality sociální služby, která se klientům poskytuje, tato pravidla poukazují na to, jak může klient podat stížnost, na koho konkrétně, v jaké formě si může stěžovat a kdo má vyřizování stížností na starosti, vždy se stížnosti evidují a vyřizují v písemné míře a v přiměřené lhůtě, za předpokladu, že není klient s průběhem vyřizování stížnosti spokojen, je informován o tom, na jaký nadřízený orgán se může obrátit;
- **Návaznost poskytované sociální služby na další dostupné zdroje** – je stanoveno, že ze strany provozovatele nejsou nahrazovány veřejné služby, které jsou klientům běžně dostupné, naopak se snaží o vytváření podmínek, aby byly tyto služby klienty využívány, provozovatel sociální služby má také za povinnost klientům zprostředkovat služby jiných fyzických a právnických osob, a to dle jejich konkrétní situace, je také důležité podporovat vztahy a vazby na přirozené sociální prostředí klienta;
- **Personální a organizační zajištění sociální služby** – v písemné podobě poskytovatel sociální služby stanoví strukturu a počet pracovních míst, je také vytvořena a zpracována organizační struktura, a to včetně vnitřních pravidel určujících, jak budou přijímáni a zaškolováni noví zaměstnanci;
- **Profesní rozvoj zaměstnanců** – v rámci tohoto standardu je písemnou formou zpracován postup, jak poskytovatel sociální služby hodnotí své zaměstnance, jak jim umožňuje další vzdělávání, jak dochází k výměně informací mezi zaměstnanci týkající

se dané sociální služby, jak jsou zaměstnanci finančně a morálně odměňováni a jak jsou kvalifikovaným pracovníkem podporováni;

- **Místní a časová dostupnost poskytované sociální služby** – v tomto standardu je zpracováno určení doby a místa, kde je sociální služba poskytována, je zde také specifikována cílová skupina klientů, kterým bude sociální služba adekvátně poskytována;
- **Informovanost o poskytované sociální službě** – standard určuje zpracování souboru informací týkající se konkrétní sociální služby tak, aby jim porozuměla cílová skupina klientů;
- **Prostředí a podmínky** – prostřednictvím tohoto standardu jsou poskytovatelem stanoveny jak materiální, tak technické a hygienické podmínky, díky nimž se může realizovat konkrétní sociální služba, je též stanoveno, zda je sociální služba realizována jako ambulantní, nebo pobytová v prostředí, které zajišťuje důstojnost cílové skupiny klientů a saturuje jejich individuální potřeby;
- **Nouzové a havarijní situace** – jde o písemné definování nouzových a havarijních situací, k nimž může potenciálně během realizace sociální služby dojít, je zde také uvedeno, jak jsou s nimi obeznámeni zaměstnanci a jak jsou proškoleni v dalším postupu a řešení těchto situací, poskytovatel má povinnost vedení dokumentace týkající se řešení nouzových a havarijních situací;
- **Zvyšování kvality sociální služby** – v rámci tohoto standardu je stanoven způsob průběžného hodnocení a kontroly realizace sociální služby, nastavena jsou interní pravidla, jimiž se zjišťuje spokojenost cílové skupiny klientů a zaměstnanců týkající se kvality a způsobu poskytování sociální služby, což se vnímá jako stimul vedoucí k rozvoji a zvyšování kvality této sociální služby.

Silnou stránkou výše uvedených standardů je podle Malík Holasové (2014, s. 72-74) důraz, který je kladen na důstojnost a ochranu práv osob, zvýšení informovanosti klientů. Opakem je dle uvedeného zdroje příliš obecný popis standardů, absence popisu prostředí a popisu vybaveností, nepřístupnost veřejnosti k informacím o inspekcích atd. Mezi další překážky rozvoje standardů v organizaci patří podle výše uvedené autorky nedostatek metodiky, personálu a financí.

V současnosti se podle Malík Holasové (2014, s. 45-46) upřednostňuje sociální integrace, čemuž také odpovídají jednotlivé druhy sociálních služeb poskytované v přirozeném prostředí jedince. Tato autorka také poukazuje na to, že nastavený systém péče umožňuje, aby lidé se zdravotním postižením mohou vést „normální“ život, přičemž však nejsou závislí na poskytování sociálních služeb. *„Orientace na uživatele usiluje o přímou zpětnou vazbu mezi uživatelem a poskytovatelem sociálních služeb, dále o zvýšení samostatnosti uživatele a jeho participaci na službě. Sociální služby by měly být integrované, což předpokládá koordinaci při jejich poskytování (příkladem je propojení sociálních a zdravotních služeb)“* (Malík Holasová, 2014, s. 46).

Domov pro osoby se zdravotním postižením je podle Malíkové (2020, s. 42) jednou ze sociálních služeb jim určené. Jde podle tohoto zdroje o pobytovou službu poskytovanou v ústavech sociální péče. Domovy pro osoby se zdravotním postižením jsou podle Matouška et al. (2013, s. 417) nástupci ústavních zařízení, které byly nazývány ústavy sociální péče. Jak dále tento zdroj dodává, některá zařízení sociálních služeb si toto označení ve svém názvu ponechala. Domovy pro osoby se zdravotním postižením jsou organizace, jejichž zřizovatelem je většinou stát, kraje nebo obce, a proto jsou označovány jako příspěvkové organizace (Matoušek, 2013, s. 417). O této skutečnosti se zmiňuje např. Juričková, Ivanová a Filka (2013, s. 81), kdy jako příklad příspěvkových organizací neuvádí jenom domovy pro osoby se zdravotním postižením, ale také domovy pro seniory aj. Podobného názoru jsou také

Šámalová a Vojtíšek et al. (2021, s. 98), podle nichž jsou tyto organizace v oblasti sociální správy zřizovány typicky kraji, nikoliv obcemi. Podle tohoto zdroje obce v oblasti sociální správy zřizují především pečovatelské služby.

Cílovou skupinou domovů pro osoby se zdravotním postižením jsou v návaznosti na výše uvedené a dle Matouška et al. (2013, s. 417) osoby, které mají z důvodu zdravotního postižení sníženou soběstačnost, není možné zajištění jejich životních potřeb v jejich přirozeném sociálním prostředí ani prostřednictvím terénních služeb. Dle zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb., dle ustanovení § 48 odst. 4, je možné, aby byly v domovech pro osoby se zdravotním postižením vykonávány také předběžná opatření, výchovná opatření a ústavní výchova. S ohledem na specifické potřeby osob se zdravotním postižením platí pro výkon předběžného opatření či ústavní výchovy přiměřené ustanovení § 2 odst. 12 zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.

Dle ustanovení § 48 odst. 2 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a ustanovení § 14 prováděcí vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, jsou dány základní činnosti, které jsou vykonávány při poskytování sociálních služeb v domovech pro osoby se zdravotním postižením a je přesně definován jejich rozsah. Těmito činnostmi jsou dle uvedených zdrojů (zákon č. 108/2006 Sb., § 48 odst. 2; vyhláška č. 505/2006 Sb., § 14) tyto:

- poskytnutí ubytování, které zahrnuje také služby spojené s ubytováním, např. péče o prádlo, úklid apod.;
- poskytnutí stravy, které by mělo zahrnovat nejen zajištění celodenního stravování odpovídajícího věku uživatele služby, ale také odpovídajícího jeho specifickým potřebám;
- pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu, která zahrnuje pomoc při činnostech oblékání a svlékání, pomoc při pohybu uživatele, pomoc při stravování, pomoc při prostorové orientaci apod.;
- pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, jedná se zejména o pomoc při úkonech osobní hygieny, spojených s výkonem fyziologických potřeb;
- výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti zahrnují pracovní výchovné aktivity, aktivity prohlubující schopnosti a dovednosti klienta, jejich zájmové činnosti a vytvoření podmínek pro jejich vzdělávání;
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím zahrnuje zejména činnosti, které mají podpořit sociální začleňování uživatelů, upevňovat styk s rodinou a jejichž cílem je také podpořit uživatele při využívání běžně dostupných služeb;
- sociálně terapeutické činnosti jsou aktivity zaměřené na rozšíření osobních a sociálních schopností uživatele, které podporují jeho sociální začleňování;
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí vyznačuje pomoc při komunikaci uživatele, která vede k zajištění jeho práv a je nezbytná při obstarávání osobních záležitostí.

Při poskytování sociálních služeb v domovech pro osoby se zdravotním postižením mohou být vykonávány také další činnosti (Čeledová, Kalvach, Čevela, 2016, s. 74). Sociální služby poskytované v domovech pro osoby se zdravotním postižením vycházejí z individuálních potřeb uživatele služby a jsou také individuálně plánovány (Matoušek et al., 2013, s. 417).

Malíková (2020, s. 42) poukazuje na skutečnost, že v domovech pro osoby se zdravotním postižením jsou poskytovány sociální služby pobytového charakteru, zpravidla na delší dobu, přičemž dle jejich označení jsou cílovou skupinou osoby s určitým typem zdravotního

postižení, které v každodenním životě potřebují pomoc jiné osoby. Čeledová (2017, s. 465) podotýká, že v rámci této sociální služby se poskytují různé formy činností, jak již na to bylo upozorněno výše. Výše uvedená autorka vychází z platných právních předpisů (zákon č. 108/2006 Sb., vyhláška č. 505/2006 Sb.), kdy se cílové skupině klientů poskytuje ubytování, stravování, pomáhá se jim při osobní hygieně, realizují se různě sociálně terapeutické aktivity, jedná se však i o poskytování ošetrovatelské, lékařské a rehabilitační péče, přičemž indikaci k tomu poskytne vždy ošetřující lékař uživatele služby (Malíková, 2020, s. 42). Zdravotníci provádějí všechny činnosti a výkony pouze v rozsahu dané indikace lékaře, sami nesmějí měnit formu, rozsah ani způsob provedení výkonu, výjimkou je zákonná povinnost poskytnout první pomoc (Malíková, 2020, s. 45).

Sociální služby poskytované v domovech pro osoby se zdravotním postižením jsou poskytovány za úhradu, jejíž maximální výše je stanovena vyhláškou č. 505/2006 Sb. v ustanovení § 14 odst. 2. Dle tohoto ustanovení je stanovena úhrada za výkon spojený s poskytnutím ubytování ve výši 280 Kč za každý den. Daný zdroj také poukazuje na úhradu za výkon spojený se zajištěním stravování, přičemž se rozlišuje, zda je poskytována celodenní strava (235 Kč za každý den), nebo jenom oběd (105 Kč za každý den). Z toho také plyne, že v domovech pro osoby se zdravotním postižením se hradí pouze ubytování a stravování, sociální služby jsou klientům poskytovány zdarma, přičemž v případě, že je klientům poskytnuto ubytování a celodenní strava, vychází úhrada za jeden den ve výši 515 Kč (za měsíc v rozsahu 30 dnů jde o úhradu ve výši 15 450 Kč). Právě tyto úhrady se považují za příjmy domova pro osoby se zdravotním postižením jakožto příspěvkové organizace.

Příspěvkové organizace tohoto typu jsou zřízeny kraji, které mohou, tak jako obce, vytvářet podmínky k rozvoji sociálních služeb, zejména zjišťováním skutečných potřeb lidí a zdrojů k jejich uspokojení, jak uvádí Vojtíšek (2018, s. 31-32). Obce mohou dle tohoto zdroje zřizovat všechny druhy zařízení sociální péče, a to v rámci své samostatné působnosti. Jak dále tento autor také uvádí, od 1. ledna 2001 mohou být obcemi zřizována zařízení sociální péče buď jako organizační složky obcí bez právní subjektivity, nebo jako příspěvkové organizace, které jsou právníckými osobami. Kraje mohou podle Provazníkové (2015, s. 31) zřizovat všechny druhy zařízení sociální péče, včetně ústavů sociální péče, které vykonávají diagnostickou službu.

2.3 Hospodaření příspěvkových organizací

Dle ustanovení § 28 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb. je povinností každé příspěvkové organizace sestavit rozpočet a střednědobý výhled rozpočtu, který je následně schválen zřizovatelem této organizace. Dále je dle tohoto zákona a podle Máče (2018a, s. 196-197) hospodaření příspěvkových organizací uskutečňováno na základě plánu výnosů a nákladů na rozpočtový rok, který se neodlišuje od kalendářního roku. Jak je těmito zdroji dále uváděno, součástí rozpočtu je i příspěvek poskytovaný z rozpočtu zřizovatele a prostředky, které poskytly jiné subjekty.

Povinnosti platící pro příspěvkovou organizaci

Pro příspěvkovou organizaci platí následující povinnosti (Máče, 2018a, s. 198-200):

- sestavování vyrovnaného rozpočtu příjmů a výdajů;
- sledování plnění příspěvku určeného k zajištění provozu od zřizovatele a zajištění vyrovnanosti rozpočtu;
- hospodaření na základě závazných ukazatelů rozpočtu, které jsou určeny ze strany zřizovatele;
- dosahování příjmů vzhledem k jejich rozpočtu;

- hrazení výdajů spojených s provozem, údržbou hmotného majetku, pořízením hmotného a nehmotného majetku vlastními zdroji a příspěvkem od zřizovatele, přednostně jsou však využívány vlastní zdroje;
- provádění zúčtovacích finančních vztahů směrem k rozpočtu státu nebo rozpočtu zřizovatele, a to poté, co dojde k ukončení rozpočtového roku.

Financování příspěvkových organizací – příjmy a výdaje

Jak uvádí § 28 zákona č. 250/2000 Sb., příspěvková organizace má na účtech všechny příjmy, a jsou z nich realizovány všechny výdaje, a to pokud je to stanoveno zvláštním předpisem. Dále také Provazníková (2015, s. 225-228) uvádí, že k určení finančního vztahu mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací dochází prostřednictvím závazných ukazatelů, které určuje zřizovatel. Dále je tímto zdrojem stanoveno, že peněžní dary se používají vzhledem k jejich určenému účelu. V případě, že účel není stanoven, tak jsou příspěvkovou organizací použity peněžní dary k dosažení dalšího rozvoje a zkvalitnění jejich činnosti. Příjem, který se dle daného zdroje získává převodem správy nebo vlastnictvím majetku státu v rámci správy státní příspěvkové organizace, a to není-li zřizovatelem rozhodnuto o tom, že bude odváděn do příjmů státního rozpočtu, během rozpisu závazných ukazatelů pro příslušný rozpočtový rok, může být použit k tomu, aby financoval obstarávání hmotného a nehmotného majetku a jeho technické zhodnocení, opravy a údržby hmotného majetku. Tato skutečnost dle této autorky neplatí, je-li státní příspěvkovou organizací zdravotnické zařízení, kterému přísluší příjem z úhrady za poskytnutí zdravotní péče, a to vzhledem ke zvláštnímu předpisu.

Příspěvkovou organizací jsou podle Máčeho (2018a, s. 198-201) hrazeny výdaje spojené s provozem, opravou a údržbou hmotného majetku, pořízením hmotného a nehmotného majetku z vlastních zdrojů a příspěvku, který jí poskytuje zřizovatel. Avšak vlastní zdroje dle tohoto autora musí být používány přednostně. Dále tento autor uvádí, že ze strany zřizovatele dochází k poskytování příspěvku na provoz pro příspěvkovou organizaci v takové částce, aby byla zajištěna vyrovnanost jejího rozpočtu. Zřizovatel může dle výše uvedeného autora přistoupit k tomu, že pro příspěvkovou organizaci bude krátit nebo zvyšovat hodnotu příspěvku, nastane-li nedodržení nebo změna podmínek, za jakých došlo k určení finančního vztahu mezi příspěvkovou organizací a zřizovatelem. Pokud hodnota vlastních zdrojů za účelem pořízení hmotného a nehmotného majetku není dostačující k tomu, aby pokryla potřeby příspěvkové organizace, je zřizovatelem určena výše příspěvku na to, aby byl pořízen a stanoven konkrétní hmotný a nehmotný majetek.

Účtování příspěvkových organizací

Příspěvková organizace uskutečňuje poté, jak je stanoveno v zákoně č. 250/2000 Sb., co uplyne rozpočtový rok, zúčtovací proces finančních vztahů s rozpočtem státu nebo zřizovatele. Pokud je podle Provazníkové (2015, s. 223-225) hodnota výsledku hospodaření kladná, nemůže se dosáhnout tím, že nebudou splněny úkoly, nebo bude docházet k omezování nebo zhoršování kvality služeb nebo dojde ke změně v podmínkách, za jakých se určily závazné limity pro příspěvkovou organizaci. Dále je také touto autorkou stanoveno, že pro příspěvkovou organizaci je charakteristické, že je napojena na rozpočet státu, obce nebo vyššího územního celku prostřednictvím příspěvku. Provádí se dle tohoto zdroje hospodaření vzhledem k jejímu rozpočtu příjmů a výnosů. Její rozpočet je proto dle této autorky tvořen příspěvkem, který jí poskytuje rozpočet zřizovatele, prostředky získanými z vlastních finančních fondů, prostředky, které poskytují jiné subjekty. Vzniká jí povinnost dosahování příjmů, které jsou určeny v rámci jejího rozpočtu.

Příspěvkové organizaci vzniká podle Pelikánové (2018, s. 44-51) povinnost spočívající v provádění zúčtování finančních vztahů se státním rozpočtem nebo rozpočtem zřizovatele, a to poté, co skončí rozpočtový rok. Náklady spojené s provozem, opravou a údržbou

hmotného majetku a pořízením hmotného a nehmotného majetku jsou podle Máčeho (2018a, s. 200-210) hrazeny ze strany příspěvkové organizace z jejích vlastních zdrojů a z příspěvku, který poskytuje zřizovatel, avšak přednostně jsou využívány vlastní zdroje. Jak dále tento zdroj dodává, hodnota poskytovaného příspěvku ze strany zřizovatele je limitována vyrovnaností rozpočtu příspěvkové organizace. Tím se konkrétně chápe, že příspěvkem je zajišťovaná vyrovnanost rozpočtu. Může být dle výše uvedeného autora také poskytnut pouze v takové hodnotě, aby rozpočet příspěvkové organizace dosahoval vyrovnanou hodnotu. Příspěvková organizace má dle tohoto autora právo, aby použila příspěvek na výdaje spojené s běžným provozem, ale také na to, aby kryla odpisy, a to v takové výši, kterou určuje zřizovatel. Zřizovatel má dle tohoto zdroje právo, aby krátil nebo zvýšil příspěvek, dojde-li k případům, které jsou určeny prostřednictvím rozpočtových pravidel veřejné správy (nejsou dodrženy podmínky nebo nastane jejich změna, za jakých došlo k určení finančního vztahu zřizovatele a příspěvkové organizace). Pokud nedisponuje příspěvková organizace dostatečnými vlastními zdroji k tomu, aby obstarala hmotný a nehmotný majetek, může zřizovatel stanovit hodnotu příspěvku na jeho pořízení (Máče, 2018a, s. 200-230).

Rozpočet příspěvkových organizací – jednotlivé položky

Je-li příspěvková organizace zřízená ze zákona, je vykonavatelem zřizovatelské funkce k ní pro účely rozpočtových pravidel veřejné správy orgán, jehož rozpočet slouží k zapojení příspěvkové organizace prostřednictvím jejích finančních vztahů (Máče, 2018a, s. 198-240). Jak dále tento zdroj podotýká, realizátorem rozpočtu státní příspěvkové organizace je státní rozpočet. Vzhledem k tomuto důvodu jsou podle daného zdroje státní příspěvkovou organizací soustředěny všechny příjmy a výdaje na účtech vedených v rámci státního rozpočtu.

Příspěvkové organizace mohou také podle Máčeho (2018b, s. 155-156) využívat finanční leasing, který je formou pro obstarávání majetku. Mohou tak dle tohoto zdroje učinit, bude-li nájemné hrazené z vlastních zdrojů nebo z prostředků, které poskytuje Evropská unie a státní rozpočet, a které slouží k tomu, aby byly financovány programy České republiky a Evropské unie. Pokud jde o ostatní subjekty, které jsou součástí sektoru veřejné správy (výjimku tvoří obce a města), tak se tato problematika zvlášť upravuje. Finanční leasing může být dle výše uvedeného autora využíván všemi subjekty veřejné správy, avšak ne při použití prostředků z rozpočtu státu, jak na to tento zdroj poukazuje. Vzhledem k výše uvedenému vyplývá, že ze strany žádného příjemce prostředků státního rozpočtu (subjektu veřejné správy a jiné fyzické nebo právnické osoby mimo sektor veřejné správy) nemohou být prostředky státního rozpočtu využity k tomu, aby se obstaral majetek finančním leasingem, avšak výjimku představuje úhrada nájemného z prostředků státního rozpočtu, které jsou určeny k tomu, aby byly financovány společné programy České republiky a Evropské unie.

Příspěvková organizace může podle Provazníkové (2015, s. 223-224) dosahovat i vyššího výsledku hospodaření než je ten rozpočtový, je-li dodržena kvalita služeb, jsou plněny úkoly, dodrženy podmínky, za jakých se určily pro příspěvkovou organizaci závazné úkoly a limity. Pokud vykazovala příspěvková organizace ztrátu z minulých rok, jak uvádí výše uvedená autorka, a dosáhla kladného výsledku hospodaření v běžném roce, vzniká jí povinnost, aby jej použila k eliminaci a vyrovnání dosahované ztráty. Za předpokladu, že příspěvková organizace hospodařila v běžném roce se ztrátou, tak se podle uvedené autorky využije rezervního fondu nebo zisku po zdanění dosaženého z podnikatelské činnosti, příp. také z fondu reprodukce. Při neuhrazení a nevypořádání této ztráty je povinností zřizovatele danou příspěvkovou organizaci zrušit (Provazníková, 2015, s. 223-224).

Pokud jde o ztráty minulých let a ztrátu dosahovanou v běžném roce, tak jsou dle Máčeho (2018a, s. 275-283) přednostně eliminovány z rezervního fondu příspěvkové organizace.

Jediný fond, který má příspěvková organizace dle tohoto autora k dispozici, je rezervní fond. Jeho zdroji jsou dle tohoto autora: výsledek hospodaření, dary a zisk z podnikatelské činnosti po zdanění. Tento fond může podle výše uvedeného autora sloužit i k úhradě ztráty z hlavní činnosti, je-li příspěvkovou organizací vykazována ztráta z minulých let nebo ztráta v běžném rozpočtovém roce.

Uvede-li podle Máče (2018a, s. 234-260) zřizovatel příspěvkové organizace souhlas, tak může uskutečňovat podnikatelskou činnost, ta může být vykonávána nad rámec hlavní činnosti, na jakou byla založena, avšak musí plnit úkoly, které jí určuje její zřizovatel. Náklady na podnikatelskou činnost se musí podle daného zdroje krýt z výnosů z této činnosti. Výnosy a náklady spojené s takovou činností jsou rozpočtovány a sledovány podle výše uvedeného autora na samostatném účtu. Pokud je kladný rozdíl mezi výnosy a náklady, tak jsou tyto prostředky v plném rozsahu doplňkovým zdrojem pro další rozvoj a zkvalitňování činnosti, kterou provádí příspěvková organizace. Pokud se dosahuje ztráta jako výsledek hospodaření z podnikatelské činnosti, vzniká pro vedoucího rozpočtové nebo příspěvkové organizace povinnost vyrovnat ji, a to do skončení rozpočtového roku. Nebo musí uskutečnit taková opatření, aby již nebyla v následujícím rozpočtovém roce vykonávaná podnikatelská činnost (Máče, 2018a, s. 234-260).

Zajištění financování příspěvkové organizace

Aby mohla podle Máče (2018a, s. 267-274) úspěšně příspěvková organizace fungovat, je nezbytné zajistit její financování. Příspěvková organizace je dle Provazníkové (2018, s. 223) právnickou osobou státu, obce a vyššího územního celku, jejichž výrobní náklady pokrývají tržby méně než z poloviny. Zároveň je dle uvedeného zdroje prostřednictvím příspěvku napojená na rozpočet státu, obce nebo vyššího územního celku. Její zřizovatel určuje pro její činnost finanční vztahy, a to vzhledem k jejímu rozpočtu. Příspěvkové organizace jsou zřizovány k tomu, aby plnily úkoly státu, obce nebo vyššího územního celku, které jsou uváděny zvláštními předpisy. Zřizovatel nemůže dle zákona č. 250/2000 Sb. založit příspěvkovou organizaci s posláním výkonu rozhodovacích pravomocí, protože ty pro ni vyplývají v rámci zvláštních právních předpisů.

Zřizovatel má právo určit rozpis závazných ukazatelů pro rozpočet příspěvkové organizace jako správce na příslušný kalendářní rok, a to jak to uvádí zákon č. 250/2000 Sb. a zákon č. 218/2000 Sb. Zřizovatel poskytuje dle těchto zákonů pro příspěvkovou organizaci finanční prostředky z jeho daňových příjmů, ty však musí být použity k úhradě běžných výdajů do konce rozpočtového roku. Dle tohoto zdroje, způsob použití musí vycházet z ročního zúčtování s rozpočtem zřizovatele. Součástí rozpočtu příspěvkové organizace na příslušný rok jsou dle tohoto zákona zejména finanční prostředky na vyplácení mezd, platů, na pojistné a příspěvky, na nákup zboží a služeb, na úhradu energie, vody a komunálního odpadu. Zřizovatel má též dle těchto zdrojů právo, aby vydal rozpočtová opatření, a to během příslušného roku, a na základě žádosti příspěvkové organizace. Prostřednictvím těchto opatření dochází k přesunu nebo navýšení rozpočtu na příslušný rok. Rozpočtová opatření jsou vztahována k úpravě rozpočtu a mohou být účelově určeny. Mohou dle daných, výše uvedených zákonů sloužit k tomu, aby spolufinancovaly projekty, na které byly získány finanční prostředky ze zdrojů Evropské unie, avšak mezi účely, pro které se určují, se řadí i valorizace mezd, úhrada nezbytných provozních výdajů a úhradu jiných rozpočtem nezajištěných výdajů.

Příjmy příspěvkové organizace

Příjmy, které plynou do veřejných financí, jsou, jak uvádí Maaytová, Ochrana, Pavel et al. (2015, s. 107-110), veřejné příjmy, tedy jsou to všechny příjmy, které směřují do veřejných rozpočtů. Veřejnými rozpočty se dle tohoto zdroje chápou státní rozpočet, rozpočet krajů,

obcí, parafiskální fondy. Základní složkou veřejných příjmů jsou příjmy z daní. Ve vyspělých státech je jejich podíl, dle daného zdroje, až 95 % z hodnoty celkových veřejných příjmů. Kromě daňových příjmů tvoří veřejné příjmy poplatky, půjčky, příjmy z prodeje majetku, dary nebo dotace (Maatyová, Ochrana, Pavel et al., 2015, s. 109-110). Dle tohoto zdroje jsou důležitou součástí příjmů také dotace od státu a obce, přičemž nejčastěji dotace ze státu poskytují různá ministerstva, jako je např. ministerstvo práce a sociálních věcí či ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. U příspěvkových organizací je důležitou součástí také dotace od zřizovatele, což je zpravidla kraj nebo obec.

Zároveň mohou být veřejné příjmy členěné vzhledem k jejich závaznosti, resp. povinnosti spočívající v jejich odvádění pro veřejný sektor, a to na příjmy obligatorního a dobrovolného charakteru (Maatyová, Ochrana, Pavel et al., 2015, s. 108-109). Veřejný sektor mohou financovat i další (ostatní) zdroje, a to například finance soukromého sektoru v souvislosti s realizací PPP projektu, tj. veřejně-soukromé partnerství (Maatyová, Ochrana, Pavel et al., 2015, s. 69-71). Součástí daňových příjmů jsou dle tohoto zdroje kromě přímých daní i nepřímé. Zároveň se dle těchto autorů člení vzhledem k daňové typologii na: daň z příjmu, majetkové daně – přímé daně, spotřební daně, daň z přidané hodnoty – nepřímé daně. Daně jsou následně členěny na daň z příjmů veřejných a právnických osob (přímé daně), daň z nemovitosti (nepřímé daně), spotřební daně z piva, vína, tabákových výrobků (nepřímé daně) apod. (Maatyová, Ochrana, Pavel et al., 2015, s. 108-112). Pokud je veřejný sektor financován prostřednictvím PPP projektů, pak se jedná o nedaňový zdroj financování, jak na to tito autoři poukazují. Veřejné finance mají několik typických charakteristik (Maatyová, Ochrana, Pavel et al., 2015, s. 107-110):

- stát je jeden ze subjektů, který má podíl na přerozdělování veřejných financí;
- veřejnou volbou je rozhodováno o přerozdělování veřejných financí;
- prostřednictvím veřejných financí jsou uspokojovány potřeby veřejnosti;
- využitím veřejných financí dochází k financování kolektivních záležitostí;
- do popředí se staví veřejný zájem;
- veřejné financování je prováděno prostřednictvím principů nedobrovolnosti, nenávratnosti a neekvivalence.

Náklady a výnosy jsou podle Máčeho (2018a, s. 73-75) účtovány účetní jednotkou v takovém účetním období, v jakém nastal jejich vznik, a to bez toho, že by byla zohledněna jejich úhrada, inkaso nebo den, kdy byly vyrovnány jiným způsobem. Účetní jednotka dle tohoto zdroje účtuje výdaje a příjmy v takovém účetním období, kdy byly uhrazeny nebo inkasovány. Za účetní období se podle daného autora považuje kalendářní rok, není-li zákonem stanoveno jinak.

2.4 Možnosti financování příspěvkových organizací

K základním znakům financování příspěvkových organizací vymezeným a rozpracovaným v právních předpisech, jako je zákon č. 250/2000 Sb. a zákon č. 218/2000 Sb., a dle Máčeho (2018a, s. 267-274) patří:

- může uzavírat leasingovou smlouvu, bude-li nájemné uhrazovat z vlastních zdrojů;
- náklady na provoz, opravy a údržbu hmotného majetku a na pořízení hmotného a nehmotného majetku hradí primárně z vlastních zdrojů;
- příspěvek na provoz její zřizovatel poskytuje v takové výši, aby její rozpočet byl vyrovnán;
- kladný výsledek hospodaření nesmí dosahovat nesplněním určených úkolů, nebo omezováním kvality služeb nebo změnou podmínek, za kterých byly závazné limity příspěvkové organizace určeny;

- vykazuje-li z minulých let ztrátu a v běžném roce vykázala kladný výsledek, je povinna použít tohoto výsledku k úhradě ztráty z minulých let;
- pokud hospodaření skončí ztrátou, uhradí ji některým ze zákonem stanovených způsobů, přičemž tyto jsou v zákoně stanoveny alternativně podle priority jednotlivých způsobů uhrazení: úhrada ztráty z rezervního fondu, není-li možná úhrada ztráty z rezervního fondu, hradí ztráty ze zisku z podnikatelské činnosti po zdanění nejpozději v následujících dvou rozpočtových letech po ztrátovém roce, pokud není možné uhradit ztrátu ani tímto způsobem, uhradí se z kladného výsledku hospodaření z hlavní činnosti, nejpozději v následujících dvou letech po ztrátovém roce z fondu reprodukce, není-li možné uhradit ji předchozím způsobem;
- nedojde-li k úhradě ztráty ani jedním z uvedených způsobů, zřizovatel příspěvkovou organizaci zruší.

Účetní osnova pro rozpočtové organizace, příspěvkové organizace, státní fondy, obce a výše územní celky obsahuje rozvahové, tj. aktivní a pasivní účty, účty výsledkové, tj. nákladové a výnosové účty a specifické účty, jejichž náplň vyplývá z rozpočtových pravidel veřejné správy (Máče, 2018a, s. 200-205). Účetní jednotka čili i příspěvková organizace ve smyslu zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví povinna sestavit účetní rozvrh, ve kterém uvede syntetické účty, analytické účty potřebné k zaúčtování všech účetních případů účetního období a k sestavení účetní závěrky, a podrozvahové účty. V průběhu účetního období lze dle tohoto zákona účetní rozvrh doplňovat podle potřeb účetní jednotky. Pokud nedochází dle zákona č. 563/1991 Sb. k prvnímu dni účetního období ke změně účetního rozvrhu platného v předchozím účetním období, může postupovat účetní jednotka podle tohoto účetního rozvrhu také v následujícím účetním období. Rámcová účetní osnova obsahuje uspořádání účetních tříd, případně účetních skupin nebo syntetických účtů pro účtování účetních případů a jejich číselné a slovní označení a podrozvahové účty. Toto uspořádání musí dle Máče (2018a) respektovat požadavky na sestavení účetní jednotky.

Pro individuální účetní závěrku a výroční zprávu jsou vždy aktualizovány zákony, novely nebo opatření, podle kterých je povinna každá veřejná organizace a též i příspěvková organizace se řídit. Vždy, při jakékoli změně, ať už při obsahové změně položek, termínů, označení, uspořádání se následně dělají příslušná školení, kde se do podrobností věnují příslušným změnám. Sestavení účetní závěrky ve smyslu zákona o účetnictví je účetní jednotka povinna sestavit účetní závěrku nejpozději do šesti měsíců od data, ke kterému se účetní závěrka sestavuje, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak. Jelikož příspěvková organizace má také podnikatelskou činnost a v ní postupuje podle zákona o daní z příjmů, tehdy platí pravidlo, že svou účetní závěrku musí vystavit do 31. března následujícího roku, neboť příkládá i daň z příjmů (Máče, 2018b).

Příspěvková organizace nemá a ani nečerpá úvěry, jak na to poukazuje Máče (2018a, s. 265-270). Nehospodaří dle tohoto zdroje s cennými papíry ani s dluhopisy. Všechny své finanční záležitosti řeší dle daného zdroje ve spolupráci se zřizovatelem – obcí či krajem a svojí podnikatelskou činností. Nemá závazky související s odstraněním znečištění, neodebírání určité produkty, není součástí devizových obchodů, nemá půjčky ani nezahrnuje náležitosti kulturní památky a ani žádné kulturní památky nemá a ani je neupravuje. Také nemá soudní spory s žádnou organizací a ani sankce a nedoplatky na zdravotním a sociálním pojištění.

Příklad financování v praxi v konkrétní příspěvkové organizaci

Analyzovat činnost příspěvkové organizace je složité, vzhledem ke skutečnosti vícezdrojového financování. V tomto případě lze uvést jako příklad příspěvkovou organizaci, která disponuje třemi samostatnými zdroji, kdy se jedná o příspěvek od zřizovatele (v daném případě kraje), vlastní finance získané podnikatelskou činností a prostředky přijaté od jiných

subjektů. U každé z uvedených skupin zdrojů financování platí jiná pravidla možnosti jejich použití, potřeby vykazování i povinnosti následné kontroly. Pohybování se mezi nimi je komplikované. Největším omezením podléhají zdroje z hlavní činnosti příspěvkové organizace, tj. prostředky získané od kraje. Použití těchto zdrojů je určeno sestaveným rozpočtem. Rozpočet se sestavuje na konci účetního období, a to s výhledem na nejbližší tři následující kalendářní roky. Aktuální rozpočet, tj. rozpočet na daný kalendářní – rozpočtový rok, podléhá schvalovacímu procesu, a to ze strany zřizovatele čili kraje. Tyto finanční prostředky jsou tedy od momentu schválení účelově vázané a jejich použití je pravidelně kontrolováno. Jakékoli změny v použití zdrojů podléhá schvalovacímu jednání zastupitelstvem kraje. Přesun finančních prostředků mezi hlavní a podnikatelskou činností je možný pouze v případě existující hrozby úroků z prodlení při nedodržení úhrady závazků. Finanční prostředky lze použít dočasně, což znamená, že je třeba je vrátit přesně v té jisté částce, jak byly půjčeny. Pokud nedojde k vrácení použitých zdrojů do podnikatelské činnosti, z hlediska platných postupů účtování veřejných prostředků, je příspěvková organizace povinna navýšit její rozpočet. Navýšení příspěvku pro hlavní činnost může odsouhlasit jen krajské zastupitelstvo. V nižší částce finanční operace podléhá internímu dokladu, kde se přesně specifikuje, kdo je zodpovědný za přesun (měl by to být žadatel s potřebnými kompetencemi) a definuje účel a důvod přesunu. K dokladu se přikládá přesně vyčíslená kalkulace na konkrétní situaci, od mzdy zaměstnance až po použitý materiál a energie. Celý tento proces je komplikovaný a časově náročný. Krajní možností řešení nedostatku finančních prostředků je žádost o dodatečný příspěvek od zřizovatele, tedy navýšení rozpočtu.

Konkrétní příspěvková organizace je v tomto případě povinna sestavit žádost se zdůvodněním potřeby. Součástí žádosti je pak i podrobná kalkulace nákladů na řešení vzniklého problému. Žádost podléhá schvalovacímu řízení, který je podobný procesu schvalování ročního rozpočtu. Nevýhodou tohoto způsobu krytí potřeby zdrojů je zdlouhavost procesu, jeho administrativní náročnost, jakož i nejistota výsledku. Mohou však nastat situace, kdy se vyskytnou mimořádně výdaje, např. v případě havárie. Ani v tomto případě není možné využít prostředky určené k jinému účelu. Příspěvková organizace by proto již při tvorbě rozpočtu měla s takovými mimořádnými situacemi počítat tvorbou rezervního fondu, jak bylo zmíněno v předcházející podkapitole. Dary které by příspěvková organizace mohla přijmout mají zdlouhavý administrativní řetěz pokud se budeme bavit o daru účelovém, tento dar přímo určený (jedná se převážně o nějakou věc a nebo přesně specifikované na co se má finanční obnos použít) v případě že dárce bude darovat dar formou finančních prostředků a neurčí na co má být finance přesně využity je to pro příspěvkovou organizací nejlepší řešení a není potřeba odeslat žádosti na schválení na zřizovatele kterým je Plzeňský kraj.

Pokud financování z rezervního fondu není dostačující, existuje možnost využití zdrojů z podnikatelské činnosti. Takové řešení je však přípustné pouze z krátkodobého hlediska, v rámci jednoho měsíce. Použití zdrojů z podnikatelské činnosti je jednodušší, nepodléhá tak komplikovaným procesům. Prostředky nejsou účelově vázány, příspěvková organizace s nimi může disponovat podle momentální potřeby. Využití zdrojů z podnikatelské činnosti se řídí standardními zásadami a postupy řízení finančních prostředků v podnikatelské sféře. Cílem podnikatelské činnosti je dosahování zisku. Příspěvková organizace však má v první řadě uspokojit v hlavní činnosti všechny dané úkoly od zřizovatele a teprve potom se věnovat podnikatelské činnosti, a tím i vytváření zisku. V případě příspěvkové organizace je realizace klasického podnikání nástrojem získání určitého balíku peněz, který může využívat podle své potřeby a uvážení. V mnoha případech jsou zdroje z podnikatelské činnosti využity právě ke krátkodobému překlenutí potřeb příspěvkové organizace z hlavní činnosti. Takto se může vyhnout komplikovanému schvalovacímu procesu.

Příspěvková organizace má ztížený přístup k externím zdrojům financování. Nemůže si vzít úvěr jako podnikatelský subjekt, nemůže jej ani splácet z žádné z činností. Její podnikatelská činnost je jen jako vedlejší doplňková činnost, které se věnuje na základě svého rozhodnutí. Důraz je ale vždy kladen na splnění předmětu činností, které vyplývají z hlavní hospodářské činnosti, pro který byla příspěvková organizace zřízena. Z toho plynou i omezení využití majetku a zdrojů organizace, které by umožnily znásobit ziskovost této činnosti. K dosažení vyššího zisku z podnikatelské činnosti jsou zapotřebí kvalifikovaní zaměstnanci v oblasti, po kterých je momentální poptávka. V mnoha případech však kvalifikační skladba zaměstnanců této příspěvkové organizace takové možnosti neposkytuje. Je proto pro ni problematické najít takovou činnost, kterou by mohla skloubit s hlavní činností, a vytvářet si tak výše finanční zdroje.

Prosperující podnikatelská činnost je výhodná pro celou příspěvkovou organizaci. Výsledek hospodaření lze použít na investiční činnost, např. stroje a zařízení, jak na to v odborné literatuře upozorňuje také Máče (2018a). Tyto mohou být následně využívány jak v hlavní, tak v podnikatelské činnosti. Majetek organizace získaný z hlavní činnosti lze zase využívat i na podnikatelskou činnost. V obou případech není třeba vnitřní zúčtování mezi činnostmi za použití aktiv. Vytvářením si vlastních zdrojů ulehčuje příspěvková organizace do určité míry i zřizovatele a jeho rozpočet, jelikož v případě potřeby si je schopna určité výdaje krýt sama. Může se stát, že příspěvková organizace dosáhne na konci účetního období takového výsledku hospodaření, že nesplní podmínky příspěvkové organizace. Na základě platných legislativních norem se stává samostatným právním subjektem nezávislým na příspěvku. Tehdy zasedá zastupitelstvo a změní právní formu na společnost s ručením omezeným.

2.5 Finanční analýza jako metoda hodnocení příspěvkových organizací

Tato část práce je zaměřena na shrnutí informací z oblasti finančního řízení, konkrétně se věnuje teoretickým poznatkům o finanční analýze. Počátky finanční analýzy se podle Růčkové (2021, s. 5-10) datují do začátků 19. století v USA, kde začala vystupovat jako produkt průmyslového rozvoje. Finanční analýza se dle tohoto zdroje zpočátku aplikovala v bankovním sektoru na analýzu schopnosti úvěrových podniků splácet dluh. Později byla podle uvedené autorky finanční analýza rozšířena o bankovní úvěry pro investory. Ti přijímali investiční rozhodnutí zejména prostřednictvím analýzy solventnosti a ziskovosti podniku. S dalším rozvojem podnikových organizací si management společností začal uvědomovat důležitost finanční analýzy. S komplikovanými podnikatelskými aktivitami lidé postupně zjistili, že jednotný finanční index odhaluje pouze jeden aspekt podnikových informací a nedokáže úplně vyhodnotit celý finanční stav podniku a provozní výsledky. Finanční analýza se tedy začala rozvíjet na komplexním indexovém systému (Růčková, 2021, s. 5-10).

Finanční zdraví je jedním z nejrelevantnějších ukazatelů potenciálu podnikání pro dlouhodobý růst. Prvním krokem ke zlepšení finanční gramotnosti je právě realizace finanční analýzy podniku. To se však týká i příspěvkových organizací, na jejichž příkladu hospodaření a financování lze deklarovat, zda je dostatečně finančně samostatná a způsobilá. Dá se také hovořit o tom, že na základě výsledku finanční analýzy se dají identifikovat činitele, které finanční stav podniku ovlivňují, a tím pádem jej zapříčinily. Výsledky z minulých období dokáže vedení využít pro předpovídání stavu v budoucnosti. Tyto údaje jsou materiálem pro rozhodování a plánování podniku k dosažení vymezených cílů.

Finanční analýza je podle Růčkové (2021, s. 5-10) studií hlavních ukazatelů finanční situace a finančních výsledků činnosti organizace s cílem rozhodování o řízení, investicích a plánech podniku. Finanční analýza je dle tohoto zdroje součástí širších pojmů, tedy analýzy finanční a ekonomické činnosti podniku a ekonomické analýzy. V komparativní analýze se současná

finanční situace podniku porovnává, jak tato autorka uvádí, s předchozí finanční situací v různých obdobích, aby se odhalil trend změny finanční situace podniku. Finanční situace společnosti se může dle daného zdroje porovnávat s průměrem v odvětví nebo jinými společnostmi pro pochopení postavení společnosti ve stejném odvětví.

Hlavní role finanční analýzy se podle Kaloudy (2019, s. 13-15) týká peněz a času, které jsou objektem této analýzy. Součástí analýzy jsou dle daného zdroje údaje z mikroúrovně i makroúrovně podniku, tedy jeho okolí. Analýza také podle výše uvedeného autora představuje podklad pro hodnocení finančního stavu podniku a jeho ziskovosti. Zhodnocuje vhodnost jeho kapitálové struktury, schopnost aktivní využívat aktiva a splácet své závazky, které tvoří zdroje krytí. Tyto informace slouží vedení podniku k rozhodování o využívání podnikových zdrojů, jak uvádějí Knápková et al. (2017, s. 17-18). Alokace finančních prostředků, schvalování obchodních úvěrů nebo tvorba finanční struktury, to vše je dle daného zdroje založeno na výsledcích finanční analýzy. Pokud manažeři dle Kaloudy (2019, s. 14-15) nedisponují zmiňovanými údaji, nemají dostatek znalostí pro provádění objektivních rozhodnutí.

Ve finanční analýze se uživatelé finančních informací podle Růčkové (2021, s. 5-10) odkazují na podnikové finanční výkazy a další relevantní informace, aby pomohli subjektu finanční analýzy realizovat odborné rozhodnutí prostřednictvím systému analýzy, hodnocení minulosti a současnosti a přiměřené předpovědi budoucnosti. Jak dále tato autorka podotýká, hlavním účelem finanční analýzy je predikce. V současnosti relevance mezi historickými informacemi finanční správy a ekonomickými rozhodnutími vedení podniků stále více klesá. Jelikož rozhodnutí je orientováno na budoucnost, uživatel finanční analýzy se snaží pochopit finanční informace, aby byl přínosem pro budoucí rozhodnutí o financování, investicích a provozu. Tedy informační předpověď příštího vývoje podniků je praktičtější a hodnotnější než historické informace (Růčková, 2021, s. 5-10).

Finanční analýza a její výsledky neslouží pouze vedení podniku, jak by se mohlo zdát. Uživatelé finanční analýzy je mnoho, přičemž je lze podle Kaloudy (2019, s. 14) dělit na interní a externí. Jak tento zdroj dále specifikuje, interními uživateli se rozumí management společnosti, který analyzuje účetní závěrku s cílem přijímat rozhodnutí související s provozem společnosti. Na druhé straně, dle daného zdroje, externí uživatelé nepatří nutně ke společnosti, ale stále mají určitý druh finančního zájmu: sem se řadí investoři, věřitelé, vláda, zaměstnanci, zákazníci a široká veřejnost. Blíže lze tyto uživatele dle výše uvedeného zdroje popsat takto:

- Manažeři: manažeři společnosti používají svou analýzu finančních výkazů k tomu, aby inteligentně rozhodovali o své výkonnosti. Například mohou měřit náklady na distribuční kanál, nebo hodnotit zůstatek peněz na účtech a rozhodovat se na základě výsledků těchto analýz.
- Vlastníci – majitelé malých podniků potřebují finanční informace ze svých operací, aby zjistili, zda je podnik ziskový. Pomáhá při rozhodování, zda pokračovat v provozu podniku, či zlepšit obchodní strategii nebo zda se podnikání úplně vzdát.
- Investoři – lidé, kteří si koupili akcie nebo akcie ve společnosti, potřebují finanční informace k analýze způsobu, jakým společnost funguje. Používají analýzu finančních výkazů, aby určili, co dělat se svými investicemi do společnosti. Takže v závislosti na tom, jak se společnosti daří, si své akcie buď podrží, prodají, nebo jich koupí více.
- Věřitelé - věřitelé mají zájem vědět, zda bude společnost schopna splácet své závazky, když se stanou splatnými. Používají analýzu cash flow účetních záznamů společnosti pro měření likvidity společnosti nebo její schopnosti provádět krátkodobé platby.
- Vláda – řídicí a regulační orgány státu se dívají na analýzu finančních výkazů, aby určily, jak se hospodářství obecně daří, aby mohly plánovat svou finanční

a průmyslovou politiku. Daňové úřady také analyzují výkazy společnosti, aby vypočítaly daňové zatížení, které musí společnost zaplatit.

- Zaměstnanci – zaměstnanci se přirozeně zajímají o to, zda je jejich zaměstnání bezpečné a zda existuje možnost zvýšení platu. Chtějí mít krok se ziskovostí a stabilitou své společnosti. Zaměstnanci mohou mít také zájem znát finanční situaci společnosti, aby zjistili, zda mohou existovat plány na expanzi, a tedy i kariérní vyhlídky pro ně.
- Zákazníci – zákazníci potřebují být informováni o schopnosti společnosti poskytovat služby svým klientům i v budoucnosti. Potřeba znát úroveň stability provozu společnosti se zvyšuje, je-li zákazník při dodávkách zcela závislý na společnosti.
- Široká veřejnost – kdokoli z široké veřejnosti, jako jsou studenti, analytici a výzkumníci, může mít zájem o analýzu finančních výkazů společnosti. V rámci vlastních odborných činností využívá veřejnost výsledky finanční analýzy ke zhodnocení vlivu podniku na životní prostředí, ekonomiku nebo dokonce místní komunitu. Např. pokud společnost provozuje programy společenské odpovědnosti na zlepšení komunity, veřejnost by měla být informována o budoucím fungování společnosti.

2.6 Metodika práce

Tato podkapitola popisuje jednotlivé kroky, jak byla zpracována teoretická a praktická část bakalářské práce. V teoretické části práce bylo nejdříve důležité aplikovat metodu analýzy sekundárních zdrojů literatury, kdy se jednotlivé poznatky z odborných zdrojů též vzájemně komparovaly. Zdroje byly získány jak vyhledáním vhodných tištěných monografií v místní knihovně, tak i s využitím příslušných právních předpisů. Na základě těchto skutečností byl vytvořen informačně-odborný aparát vztahující se k pojmům, jako je veřejný sektor, veřejné finance, příspěvková organizace, její financování a hospodaření, domov pro osoby se zdravotním postižením a v neposlední řadě i finanční analýza.

Jak již bylo uvedeno v úvodu práce, analytická část se věnuje konkrétní příspěvkové organizaci Domov pro osoby se zdravotním postižením Horní Bříza. V tomto případě byla zvolena konkrétně tato, neboť v ní autorka bakalářské práce sama pracuje, a má proto k dispozici řadu interních materiálů týkající se hospodaření a financování uvedené organizace. Pracováno je s jejími různými interními materiály, na jejichž základě je možno stanovit následující:

- jak tato příspěvková organizace hospodaří;
- z jakých konkrétních složek je financována (dary, příspěvky od zřizovatele, příjmy od klientů aj.);
- je možné zjistit, zda se příspěvková organizace věnuje také podnikatelské činnosti;
- zjistí se i vývoj nákladů a výnosů v dané organizaci;
- v tomto případě lze využít i metod finanční analýzy: zejména vertikální a horizontální analýzy výkazů, kde lze stanovit její majetkovou a finanční strukturu a též vývoj v čase;
- s ohledem na specifika příspěvkové organizace jsou též aplikovány poměrové ukazatele finanční analýzy: zejména autarkie, možnosti financování, likvidita a aktivita, rentabilita zde nemá příliš velké uplatnění, neboť příspěvková organizace zpravidla negeneruje žádný větší zisk. Konkrétní uplatněné metody, resp. ukazatele finanční analýzy jsou specifikovány níže.

První část praktické části je věnována charakteristice zkoumané příspěvkové organizace. V tomto rámci bylo využito výroční zprávy organizace za rok 2022 (Domov pro osoby se zdravotním postižením Horní Bříza, 2023c) a taktéž některých informací z webových stránek

této organizace. Další zdroj informací pocházel také z Obchodního rejstříku a Sbírký listin (Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2023). Na počátku proto byly uvedeny základní údaje, jako název příspěvkové organizace, datum vzniku, IČO, sídlo, předmět činnosti rozdělený na hlavní činnost a doplňkovou (hospodářskou či podnikatelskou). Součástí této první podkapitoly byla prezentace některých relevantních fotografií, přičemž se pozornost blíže zaměřila i na realizaci činností v rámci poskytované sociální služby Domov pro osoby se zdravotním postižením. Kromě toho daná příspěvková organizace poskytuje také sociální službu Odlehčovací služby. Autorka této bakalářské práce se však věnuje právě sociální službě Domov pro osoby se zdravotním postižením.

Druhá podkapitola analytické části je zaměřena na vyhodnocení financování, finanční stability a soběstačnosti příspěvkové organizace, přičemž je v tomto rámci aplikováno několik konkrétních metod finanční analýzy. Využito bylo těchto konkrétních vzorců z dostupné odborné literatury, jako je Růčková (2021), Knápková et al. (2017) a Kalouda (2019). Základní finanční údaje byly čerpány z interních materiálů příspěvkové organizace, přičemž se jimi staly základní účetní výkazy, a to za rok 2018-2022:

- rozvaha příspěvkové organizace sestavovaná k poslednímu dni kalendářního roku, tj. k 31. 12.;
- výkaz zisku a ztráty příspěvkové organizace sestavovaný k poslednímu dni kalendářního roku, tj. k 31. 12.

Aplikovanými metodami se stala metoda analýzy absolutních ukazatelů, rozdílových ukazatelů a poměrových ukazatelů. Nejdříve byla pozornost věnována analýze absolutních ukazatelů, což znamenalo pracovat s metodou horizontální a vertikální analýzy rozvahy a výkazu zisku a ztráty. Horizontální analýza někdy také zvaná jako analýza vývojových trendů umožňuje vyhodnotit jak se dané položky změny oproti předešlému roku. Změny položek lze vyjádřit v absolutních hodnotách nebo v procentech. Procentuální vyjádření je přehlednější ke srovnáním s jinými společnostmi. Využity byly proto tyto vzorce:

$$\text{Absolutní změna [v Kč]} = \text{Ukazatel}_{t+1} - \text{Ukazatel}_t \quad (1).$$

$$\text{Relativní změna [v \%]} = \left(\frac{\text{Ukazatel}_{t+1} - \text{Ukazatel}_t}{\text{Ukazatel}_t} \right) * 100 \quad (2).$$

Vertikální analýza pracuje na jiném výchozím základě. Jako základna (100 %) se u rozvahy využije hodnota aktiv/pasiv, u výkazu zisku a ztráty hodnota nákladů/výnosů. Následně se za použití příslušného vzorce zjišťuje, jaká procentuální hodnota dané položky vzhledem k základně připadá za daný rok:

$$\text{Podíl položky } P_i \text{ [\%]} = \left(\frac{\text{Hodnota } P_i \text{ za daný rok}}{\text{Hodnota základny za daný rok}} \right) * 100 \quad (3).$$

V případě rozdílových ukazatelů se jevil jako vhodný ukazatel čistého pracovního kapitálu, u něhož byl aplikován tento vzorec:

$$\text{ČPK [Kč]} = \text{Oběžná aktiva} - \text{Krátkodobá pasiva} \quad (4).$$

Největší pozornost byla věnována poměrové analýze, kdy se hodnotilo celkem pět různých druhů ukazatelů, a to těchto:

- autarkie;
- rentabilita;
- aktivita;
- likvidita;

- možnosti financování;
- stanovení investičního útlumu/rozvoje.

Pro příspěvkové organizace je, na rozdíl od komerčních společností, důležité stanovení hodnot ukazatele autarkie, neboť lze díky tomu hodnotit, jaká je soběstačnost dané příspěvkové organizace. Nejprve byla aplikována autarkie na bázi výnosů a nákladů, k čemuž se využil tento vzorec:

$$\text{Autarkie hlavní činnosti [\%]} = (\text{Výnosy } H\check{C} / \text{Náklady } H\check{C}) * 100 \quad (5).$$

Na podobné bázi byla zhodnocena také autarkie celková, kdy se stanovily výnosy a náklady jak hlavní, tak doplňkové činnosti, a to dle tohoto vzorce:

$$\text{Autarkie celková [\%]} = (\text{Výnosy celkem} / \text{Náklady celkem}) * 100 \quad (6).$$

Dalším ukazatelem v rámci finanční analýzy byla také rentabilita, ta se však u příspěvkových organizací nepovažuje za příliš významnou s ohledem na to, že negenerují velký objem zisku. V této bakalářské práci však byly aplikovány jeden ukazatele rentability, a to rentabilita nákladů doplňkové činnosti (7).

$$\text{Rentabilita nákladů doplňkové činnosti [\%]} = \left(\frac{\text{VH doplňkové činnosti}}{\text{Náklady } D\check{C}} \right) * 100 \quad (7);$$

U ukazatelů aktivity se využily celkem dva ukazatelé, což byl doba obratu pohledávek ve dnech (8) a doba obratu závazků ve dnech (9), a to podle těchto vzorců:

$$\text{Doba obratu pohledávek [dny]} = \left(\frac{\text{Pohledávky}}{(\text{Výnosy celkové})/365} \right) \quad (8);$$

$$\text{Doba obratu závazků [dny]} = \left(\frac{\text{Závazky}}{(\text{Výnosy celkové})/365} \right) \quad (9).$$

V příspěvkové organizaci lze využít i ukazatel likvidity. V tomto případě se jedná o ukazatel okamžité likvidity (10). K tomu se aplikoval tento vzorec:

$$\text{Okamžitá likvidita} = \left(\frac{\text{Krátkodobý finanční majetek}}{\text{Krátkodobé závazky}} \right) \quad (10);$$

V neposlední řadě bylo sledováno, jaké jsou možnosti financování a potřeby útlumu/rozvoje příspěvkové organizace. Za tímto účelem byly aplikovány celkem jeden ukazatel, a to konkrétně míra finanční nezávislosti (11); dále Koeficient opotřebení majetku (12):

$$\text{Míra finanční nezávislosti [\%]} = \left(\frac{\text{Vlastní kapitál}}{\text{Celkový kapitál}} \right) * 100 \quad (11);$$

$$\text{Koeficient opotřebení DM [\%]} = \left(\frac{\text{Oprávký}}{\text{Stálá aktiva brutto}} \right) * 100 \quad (12).$$

Součástí této druhé podkapitoly praktické části je blíže také pozornost věnována vlastnímu financování příspěvkové organizace. V tomto rámci je využito informací z výroční zprávy organizace za rok 2022 (Domov pro osoby se zdravotním postižením Horní Bříza, 2023c). Je především důležité zhodnotit, jak v posledním roce 2022 společnost hospodařila, jaká část výnosů spadala na hlavní a doplňkovou činnost, jaké dotace využívala apod., a to v návaznosti na teoretické poznatky z této teoreticky zaměřené kapitoly. Veškeré informace uváděné a vyhodnocené z podkapitol 3.1 až 3.3 umožňují zhodnotit financování vybrané příspěvkové organizace, stanovit v této oblasti její případné slabé stránky a navrhnout možná zlepšení do budoucna.

3 Analytická část

Tato kapitola se již věnuje konkrétním poznatkům aplikovaným na vybranou příspěvkovou organizaci, kterou je Domov pro osoby se zdravotním postižením. Je proto nutné tuto příspěvkovou organizaci představit a zhodnotit její financování zejména za pomoci aplikovaných metod finanční analýzy.

3.1 Představení vybrané příspěvkové organizace

Základní informace o zkoumané příspěvkové organizaci lze nejprve čerpat z webového portálu Ministerstva spravedlnosti České republiky (2023). Jde především o tato data:

Datum vzniku: rok 2005

Název: Domov pro osoby se zdravotním postižením Horní Bříza, příspěvková organizace (tento název je používán od roku 2007, do té doby šlo o označení Ústav sociální péče pro dospělé občany Horní Bříza, příspěvková organizace)

Sídlo: obec Horní Bříza nacházející se v Plzeňském kraji, v okrese Plzeň-sever

IČO: 000 22 578

Právní forma: příspěvková organizace

Předmět činnosti: rozlišuje se hlavní a doplňková činnost, základem je hlavní činnost, kdy je Domov zařízením, které poskytuje sociální služby dle zákona o sociálních službách, taktéž je realizováno sociální poradenství a zdravotní péče, doplňková činnost spočívá v realizaci hostinské činnosti a pronájmu nebytových prostor

Statutární orgán: současným ředitelem je Mgr. Radek Vyhnálek, MBA, který tuto funkci vykonává od roku 2022.

Podle zdroje Domov pro osoby se zdravotním postižením Horní Bříza (2023d) poskytuje sociální službu jak Domov pro osoby se zdravotním postižením, tak Odlehčovací služby, a to v bezbariérové budově (viz obrázek 4), přičemž historie tohoto zařízení, dříve ještě jako ústav sociální péče pro dospělé osoby, se začal psát již v roce 1974. Jak je dále tímto zdrojem uváděno, v minulosti došlo již několikrát k rekonstrukci této budovy, byla dokonce rozšířena tak, aby co nejvíce vyhovovala potřebám cílové skupiny klientů.

Podle zdroje Domov pro osoby se zdravotním postižením (2021c) má toto zařízení definováno své poslání, cíle, cílovou skupinu i služby, které poskytuje. Podle tohoto zdroje (2021c, s. 1) je posláním Domova „*poskytování celodenní pobytové sociální služby zdravotně postiženým dospělým občanům, kteří z důvodu svého zdravotního postižení již nemohou samostatně žít ve svém přirozeném prostředí a jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Domov podporuje soběstačnost svých uživatelů a snaží se jim poskytnout takovou míru pomoci a podpory, aby prožili plnohodnotný, aktivní a důstojný život. Domov podporuje přirozenou vazbu na rodinu, přátele a místní komunitu, aby uživatelé mohli čerpat z běžných zdrojů společnosti.*“ Uvedené zařízení podle daného zdroje poskytuje veškeré služby v návaznosti na platné právní předpisy, což je především zákon o sociálních službách a vyhláška č. 505/2006 Sb.

Obrázek 4 Domov pro osoby se zdravotním postižením v Horní Bříze na Plzeňsku

Zdroj: Domov pro osoby se zdravotním postižením Horní Bříza (2022c)

Kapacita uvedeného Domova je 188 lůžek, přičemž jsou klienti ubytováni v 54 jednolůžkových a 67 dvojlůžkových pokojích, z nichž některé jsou bez a některé se sociálním příslušenstvím (Domov pro osoby se zdravotním postižením Horní Bříza, 2021c, s. 3). Tento zdroj také konkrétně specifikuje, kdo je jejím cílovým klientem, a kdo tedy může zažádat o přijetí:

- osoby se zdravotním postižením, které dosáhly nejméně 50 let věku;
- může se také jednat o starší rodiče, kteří zde budou ubytováni se svým zdravotně postiženým dospělým dítětem, kterému však musí být nejméně 40 let;
- jde vždy o osoby, které vykazují sníženou soběstačnost, jsou již závislí na pomoci druhých osob, a to z důvodu nějakého zdravotního postižení.

3.2 Zhodnocení příspěvkové organizace pomocí vybraných ukazatelů finanční analýzy

V této podkapitole se postupuje tak, jak bylo stanoveno v metodice práce v podkapitole 2.6. Prvním krokem je proto vyhodnocení potřebných dat z horizontální a vertikální analýzy,

přičemž se plynule přechází ke stanovení čistého pracovního kapitálu a vybraných ukazatelů poměrové analýzy.

3.2.1 Horizontální analýza rozvahy a výkazu zisku a ztráty

V následujících tabulkách je možné zjistit, k jakým procentuálním změnám u jednotlivých, významných položek rozvahy (aktiv a pasiv) a výkazu zisku a ztráty (nákladů a výnosů) docházelo v letech 2018-2022, přičemž tyto změny jsou náležitě okomentovány s ohledem na příčinné skutečnosti.

Tabulka 1 Horizontální analýza aktiv rozvahy příspěvkové organizace v letech 2018-2022

Položky aktiv v %	2019/2018	2020/2019	2021/2020	2022/2021
Aktiva celkem	4,44	3,51	2,07	3,65
Dlouhodobý majetek (stálá aktiva)	7,54	0,77	-1,20	-0,66
Oběžná aktiva	-8,54	16,99	15,93	19,23
Zásoby	36,65	557,63	14,06	-21,71
Krátkodobý finanční majetek	-6,68	9,59	13,09	22,83

Zdroj: Rozvahy Domova pro osoby se zdravotním postižením za rok 2018-2022 (2019a – 2023a), vlastní zpracování

Jak vyplývá z tabulky 1, v průběhu sledovaného období let 2018-2022 docházelo průběžně k růstu celkových aktiv vybrané příspěvkové organizace, přičemž tempo růstu v průběhu sledovaných let kolísalo, nejvyšší bylo v letech 2019/2018 (4,44 %), naopak nejmenší v letech 2021/2020 (2,07 %). Z toho vyplývá, že tempo růstu aktiv příspěvkové organizace nekleslo pod 2 % ročně. Na této skutečnost se zprvu nejvíce podílel růst dlouhodobého majetku (stálých aktiv), to však bylo určující jenom v letech 2019/2018, přičemž v ostatních obdobích se na růstu celkových aktiv uvedené organizace podílel nárůst oběžných aktiv, jejichž tempo růstu nekleslo pod 15 %. Pokles tempa růstu stálých aktiv je zapříčiněn zejména postupných odpisováním hmotného majetku. Stálá aktiva této organizace totiž nejsou tvořena jinou položkou než dlouhodobým hmotným majetkem (o tom bude více řečeno v rámci vertikální analýzy). Na postupném růstu hodnoty oběžných aktiv se zčásti podílejí zásoby u kterých v letech 202/2019 došlo k nárůstu z důvodu pandemie COVID-19 kdy bylo potřeba zvýšit stav zásob z důvodu nedostatku jak zdravotnického materiálu tak především testů na prokázání onemocnění COVID-19 a významný růst krátkodobého finančního majetku (peněz na bankovních účtech).

Dále byla obdobně věnována pozornost také horizontální analýze pasiv, která je uvedena v tabulce 2.

Tabulka 2 Horizontální analýza pasiv rozvahy příspěvkové organizace v letech 2018-2022

Položky pasiv v %	2019/2018	2020/2019	2021/2020	2022/2021
Pasiva celkem	4,44	3,51	2,07	3,65
Vlastní kapitál	0,61	1,57	1,47	-0,47
Cizí zdroje	38,49	16,05	5,48	26,15
Dlouhodobé závazky	0,00	0,00	0,00	0,00

Krátkodobé závazky	38,49	16,05	5,48	26,15
--------------------	-------	-------	------	-------

Zdroj: Rozvahy Domova pro osoby se zdravotním postižením za rok 2018-2022 (2019a – 2023a), vlastní zpracování

Jak vyplývá z tabulky 2, v průběhu sledovaného období let 2018-2022 se významněji neměnila hodnota vlastního kapitálu, v tomto ohledu byly zaznamenány jenom nepatrné změny, a to jak kladné, tak záporné. Dále lze podle údajů z tabulky 2 poukázat na to, že v průběhu sledovaného období let 2018-2022 rostla také hodnota cizích zdrojů, přičemž nejvyšší tempo růstu bylo vykázáno v letech 2019/2018, nejnižší naopak v letech 2021/2020, vždy však hodnota cizích zdrojů rostla. Na tom se výhradně podílel růst krátkodobých závazků, neboť u této sledované příspěvkové organizace jsou cizí zdroje tvořeny výhradně krátkodobými závazky. Zde je potřeba se blíže zabývat růstem jednotlivých položek tvořící krátkodobé závazky. Opětovně rostla hodnota závazků u dodavatelů.

Podobným způsobem, jak byla provedena horizontální analýza rozvahy, se přistoupilo také k vyhodnocení údajů z horizontální analýzy výkazu zisku a ztráty. Ta je taktéž rozdělena do dvou částí, a to na zhodnocení horizontální analýzy nákladů a výnosů za sledované období let 2018-2022. Nejprve je v tabulce 3 zaznamenán vývoj jednotlivých položek tvořící náklady. Je třeba dodat, že se zde nerozlišují náklady, potažmo výnosy z hlavní a doplňkové (hospodářské) činnosti, ale jsou hodnoceny vždy náklady a výnosy celkovou z obou druhů činností.

Tabulka 3 Horizontální analýza nákladů výkazu zisku a ztráty příspěvkové organizace v letech 2018-2022

Položky nákladů v %	2019/2018	2020/2019	2021/2020	2022/2021
Náklady celkem	14,37	8,72	7,94	6,93
Náklady z činnosti	14,37	8,72	7,75	7,32
Spotřeba materiálu	38,27	7,66	-4,45	37,58
Spotřeba energie	9,93	1,35	-5,14	3,83
Opravy a udržování	-34,83	18,69	-10,34	-25,33
Ostatní služby	-0,78	14,11	-6,09	5,36
Mzdové náklady	14,87	7,89	12,97	3,58
Odpisy DM	16,53	10,24	3,84	0,55

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty Domova pro osoby se zdravotním postižením za rok 2018-2022 (2019b – 2023b), vlastní zpracování

Ze stanovené tabulky 3 výše vyplývá, že po sledované období let 2018-2022 docházelo k určitému, až konstantnímu růstu celkových nákladů zkoumané příspěvkové organizace. Kromě let 2019/2018, kdy byl vykázán vyšší růst nákladů až na téměř 15 %, tak se tempo růstu nákladů pohybovalo v rozmezí mezi 7 až 9 %. Náklady jsou tvořeny hlavně náklady z činnosti, jejichž tempo růstu odráží růst celkových nákladů. Je proto důležité se blíže zabývat jednotlivými položkami, které tvoří náklady z činnosti. Na vyšším tempu růstu nákladů z činnosti v letech 2019/2018 se podílely především vyšší náklady ze spotřebovaného materiálu, částečně také náklady na spotřebu energií. Tyto nákladové položky rostly také v dalších sledovaných letech, avšak jejich růst již nebyl tak dynamický jako právě v letech 2019/2018. Je také zřejmé, že se na růstu nákladů podílel i růst mzdových nákladů, což souvisí nejenom s mírným zvyšováním počtu zaměstnanců, ale především s tím, že se zvyšovala jejich průměrná hrubá mzda, která jim byla organizací vyplácena. Podle zdroje

Domov pro osoby se zdravotním postižením Horní Bříza (2023c, s. 27) se ukázalo, že zatímco v roce 2008 činila průměrná hrubá mzda zaměstnanců příspěvkové organizace 15 072 Kč, v roce 2019 vzrostla na 31 424 Kč, přičemž tento trend růstu se potvrdil také v roce 2022, kdy průměrná hrubá mzda zaměstnanců Domova pro osoby se zdravotním postižením činila 38 526 Kč.

V tabulce 4 je vyhodnoceno, jak se průběžně vyvíjely vybrané položky celkových výnosů uvedené příspěvkové organizace v letech 2018-2022.

Tabulka 4 Horizontální analýza výnosů výkazu zisku a ztráty příspěvkové organizace v letech 2018-2022

Položky výnosů v %	2019/2018	2020/2019	2021/2020	2022/2021
Výnosy celkem	15,12	7,95	7,83	7,36
Výnosy z činnosti	12,09	-3,03	-1,86	24,95
Výnosy z prodeje služeb	21,29	0,14	-3,28	26,61
Výnosy z transferů	19,18	21,82	17,55	-7,38

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty Domova pro osoby se zdravotním postižením za rok 2018-2022 (2019b – 2023b), vlastní zpracování

Z tabulky 4 vyplývá, že obdobně jako náklady, tak i výnosy příspěvkové organizace rostly více v letech 2019/2018, přičemž v dalších sledovaných letech se tempo růstu výnosů snížilo, nicméně bylo zachováno konstantní tempo růstu kolem 8 %. Je třeba blíže rozebrat, jaké položky měly na tuto skutečnost největší vliv. Dle zjištěných informací se jedná zejména o výnosy z transferů (dotací), kdy příspěvková organizace čerpala dotace jak od svého zřizovatele, kterým je Plzeňský kraj, tak i od Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV).

3.2.2 Vertikální analýza rozvahy a výkazu zisku a ztráty

Po uskutečněné horizontální analýze rozvahy a výkazu zisku a ztráty se pozornost blíže zaměřuje na výsledky plynoucí z vertikální analýzy. Zde je koncept této metody finanční analýzy odlišný. Hodnotí se u každého předmětného roku 2018-2022 podíl jednotlivých položek k základně, kterou jsou jak aktiva/pasiva, tak náklady/výnosy. Díky tomu je možné blíže vyhodnotit finanční a majetkovou strukturu příspěvkové organizace a taktéž zjistit, jaké položky nákladů a výnosů jsou pro tuto organizaci nejdůležitější. Z toho lze následně vyvodit i dílčí zjištění.

Nejprve je proto v tabulce 5 uvedena vertikální analýza aktiv rozvahy zkoumané příspěvkové organizace.

Tabulka 5 Vertikální analýza aktiv rozvahy příspěvkové organizace v letech 2018-2022

Položky aktiv v %	2018	2019	2020	2021	2022
Aktiva celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Dlouhodobý majetek (stálá aktiva)	80,71	83,11	80,91	78,32	75,06
Dlouhodobý hmotný majetek	80,71	83,11	80,91	78,32	75,06
Oběžná aktiva	19,29	16,89	19,09	21,68	24,94
Zásoby	0,17	0,23	1,43	1,60	1,21

Pohledávky (Krátkodobé)	0,48	0,02	0,03	0,55	0,59
Krátkodobý finanční majetek	18,63	16,65	17,63	19,53	23,14

Zdroj: Rozvahy Domova pro osoby se zdravotním postižením za rok 2018-2022 (2019a – 2023a), vlastní zpracování

Jak vyplývá z tabulky 5, majetková struktura příspěvkové organizace je po celou sledovanou dobu let 2018-2022 tvořena z více než tři čtvrtin stálými aktivy, tj. dlouhodobým majetkem, je však zároveň zcela zřejmé, že postupně jeho podíl na celkových aktivech organizace klesá, neboť se od roku 2018 do roku 2022 snížil podíl dlouhodobého majetku na celkových aktivech o 5 procentních bodů, a to na úkor oběžných aktiv. Ty se tak postupně v majetkové struktuře příspěvkové organizace stávají důležitějšími, nicméně jejich největší podíl činí v roce 2022, a to necelých 25 %. Dlouhodobý majetek je po sledované období tvořen výhradně dlouhodobým hmotným majetkem, kdy se jedná zejména o stavby. Příspěvková organizace nevykazuje žádný dlouhodobý nehmotný ani finanční majetek, taktéž ani dlouhodobé pohledávky. Z oběžných aktiv má podíl zásob a krátkodobých pohledávek na celkových aktivech marginální postavení a dosahuje maximálně 2 %. Naopak významné postavení má krátkodobý finanční majetek, jehož podíl na celkových aktivech se v průběhu sledovaného období zvýšil o 4,5 procentních bodů. Tento majetek příspěvkové organizace je tvořen především bankovními účty, ostatní formy krátkodobého finančního majetku (jako je běžný účet fondu kulturních a sociálních potřeb či peníze v pokladně) mají pouze marginální postavení.

Dále byla obdobně věnována pozornost také vertikální analýze pasiv, která je uvedena v tabulce 6, a na jejímž základě je možné vyhodnotit finanční strukturu příspěvkové organizace. To konkrétně znamená zjistit, jaký podíl v její struktuře zastává vlastní kapitál a cizí zdroje, což souvisí také s vyhodnocením její vlastní soběstačnosti.

Tabulka 6 Vertikální analýza pasiv rozvahy příspěvkové organizace v letech 2018-2022

Položky aktiv v %	2018	2019	2020	2021	2022
Pasiva celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Vlastní kapitál	89,91	86,62	85,00	84,50	81,13
Jmění úč. jedn. a upravující položky	80,56	83,02	80,82	78,76	75,38
Fondy účetní jednotky	9,31	3,14	4,18	5,81	5,53
Fond odměn	0,17	0,16	0,15	0,15	0,14
Fond kulturních a sociálních potřeb	0,35	0,43	0,34	0,41	0,17
Fond reprodukce majetku, fond investic	7,39	1,19	1,93	3,52	3,61
Cizí zdroje	10,09	13,38	15,00	15,50	18,87
Krátkodobé závazky	10,09	13,38	15,00	15,50	18,87

Zdroj: Rozvahy Domova pro osoby se zdravotním postižením za rok 2018-2022 (2019a – 2023a), vlastní zpracování

Na podkladě tabulky 6 lze stanovit, že finanční struktura zkoumané příspěvkové organizace je z více než 80 % tvořena vlastním kapitálem, tj. vlastními zdroji. Uvedená data zároveň poukazují na skutečnost, že podíl vlastního kapitálu na celkových pasivech s časem postupně klesá, nicméně se nedostává pod 81 % (v roce 2022), nicméně tento podíl od roku 2018 poklesl o téměř 9 procentních bodů, a to na úkor cizích zdrojů, jejichž podíl na celkových

pasivech postupně roste. Zatímco na počátku sledovaného období činil jejich podíl stěží desetinu veškerého kapitálu příspěvkové organizace, do roku 2022 se zvýšil jejich podíl o téměř 9 procentních bodů, a to na pětinu celkového kapitálu této organizace. Cizí zdroje jsou tvořeny výhradně krátkodobými závazky, vlastní kapitál určuje zejména vlastní jmění příspěvkové organizace. Nižšího podílu naproti tomu v rámci vlastního kapitálu dosahují fondy účetní jednotky, jejichž podíl na celkovém kapitálu v průběhu let klesá až na polovinu původní hodnoty. Z těchto fondů nabývá nejvýznamnějšího postavení fond reprodukce majetku a fond investic, ačkoliv i v tomto případě jejich podíl na celkovém kapitálu v průběhu času klesá na méně než polovinu původní hodnoty. Při bližším se zaměření na strukturu krátkodobých závazků příspěvkové organizace lze zjistit, že největšího podílu zde dosahují závazky k dodavatelům a ostatní krátkodobé závazky.

Podobným způsobem, jak byla provedena vertikální analýza rozvahy, se přistoupilo také k vyhodnocení údajů z vertikální analýzy výkazu zisku a ztráty. Ta je taktéž rozdělena do dvou částí, a to na zhodnocení vertikální analýzy nákladů a výnosů za sledované období let 2018-2022. Nejprve je v tabulce 7 zaznamenána struktura vybraných položek tvořící náklady. Opět se zde nerozlišují náklady, potažmo výnosy z hlavní a doplňkové (hospodářské) činnosti, ale jsou hodnoceny vždy náklady a výnosy celkovou z obou druhů činností.

Tabulka 7 Vertikální analýza nákladů výkazu zisku a ztráty příspěvkové organizace v letech 2018-2022

Položky nákladů v %	2018	2019	2020	2021	2022
Náklady celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Náklady z činnosti	100,00	100,00	100,00	99,82	100,18
Spotřeba materiálu	9,42	11,39	11,27	9,98	12,84
Spotřeba energie	4,32	4,15	3,87	3,41	3,30
Opravy a udržování	6,75	3,85	4,20	3,49	2,44
Ostatní služby	8,27	7,17	7,53	6,55	6,45
Mzdové náklady	50,21	50,43	50,04	52,37	50,73
Odpisy DM	2,08	2,12	2,15	2,07	1,94
Náklady z dr. DM	0,49	1,85	2,45	2,99	4,02
Ostatní náklady z činnosti	0,04	0,03	0,03	0,15	-0,04

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty Domova pro osoby se zdravotním postižením za rok 2018-2022 (2019b – 2023b), vlastní zpracování

Ze stanovené tabulky 7 výše vyplývá, že náklady příspěvkové organizace jsou téměř výhradně tvořeny pouze náklady z činnosti. Z dílčích položek nákladů z činnosti je nejdůležitější náklad spočívající v hrazení mzdových nákladů. Jde o položku, která má po celé sledované období let 2018-2022 konstantní podíl kolem 50-51 % veškerých nákladů příspěvkové organizace. Na nákladech organizace se také stále více podílí spotřeba materiálu, jejíž podíl na celkových nákladech se zvyšuje až na téměř 13 % v roce 2022. Ostatní nákladové položky mají spíše marginální význam. Lze zde naproti tomu vysledovat jejich určitý trend, kdy se snižuje podíl spotřeby energie na celkových nákladech, podobně také položka oprav a udržování, mírně se snižuje také podíl odpisů dlouhodobého majetku. Ostatní druhy nákladů rozpočtová organizace neprodukuje.

V tabulce 8 dále je vyhodnoceno, jak se vybrané položky celkových výnosů uvedené příspěvkové organizace podílely na výnosech této organizace v letech 2018-2022.

Tabulka 8 Vertikální analýza výnosů výkazu zisku a ztráty příspěvkové organizace v letech 2018-2022

Položky výnosů v %	2018	2019	2020	2021	2022
Výnosy celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Výnosy z činnosti	57,33	55,82	50,14	45,64	53,12
Výnosy z prodeje služeb	51,13	53,87	49,97	44,82	52,86
Výnosy z pronájmu	0,11	0,06	0,06	0,05	0,05
Čerpání fondů	6,05	1,69	0,03	0,58	0,02
Ostatní výnosy z činnosti	0,03	0,20	0,09	0,15	0,15
Finanční výnosy	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00
Výnosy z transferů	42,67	44,18	49,86	54,35	46,88

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty Domova pro osoby se zdravotním postižením za rok 2018-2022 (2019b – 2023b), vlastní zpracování

Z tabulky 8 vyplývá, že oproti nákladům, jsou výnosy příspěvkové organizace tvořeny částečně, z více než poloviny z výnosů z činností, přičemž druhou významnou položkou jsou výnosy z transferů. Mezi výnosy z činnosti se řadí především výnosy z prodeje služeb, jejichž podíl na celkových výnosech organizace osciluje kolem hodnoty 50 %, přičemž nejvyššího podílu dosáhla tato položka v roce 2019, nejmenšího naopak v roce 2021, kdy klesla pod 45 %. To má návaznost na podíl výnosů z transferů, kdy nejvyšší hodnota byla v roce 2021, naopak nejnižší v roce 2018. Z výroční zprávy této příspěvkové organizace za rok 2022 (Domov pro osoby se zdravotním postižením Horní Bříza, 2023c, s. 22) vyplývá, že tržby z prodeje služeb jsou tvořeny jak úhradou klientů za poskytnuté ubytování a stravování dle příslušného zákona, tak jde i o tržby od pojišťoven za poskytnutou zdravotní péči. Co se týče dotací, tak tato příspěvková organizace čerpá především provozní dotace, jedná se jak o příspěvek zřizovatele na provoz Domova pro osoby se zdravotním postižením, tak částečně také o dotaci od MPSV. Nejdůležitější je však podle výroční zprávy za rok 2022 (Domov pro osoby se zdravotním postižením Horní Bříza, 2023c, s. 21-22) neinvestiční forma dotace od Plzeňského kraje, přičemž částku ve výši 41,5 mil. Kč tvoří dotace dle zákona o sociálních službách, dotace ve výši 6,8 mil. Kč představuje provozní příspěvek od zřizovatele. Tento příspěvek se podle uvedené zdroje (s. 23) použil k financování mezd zdravotních sester, jichž v této organizaci pracuje celkem 11). Pro tuto příspěvkovou organizaci mají význam také sponzorské dary, jejichž celková výše činila v roce 2022 téměř 147 tis. Kč od 6 různých dárců, převážně právnických osob. V dnešní moderní době využívá příspěvková organizace již několik sociálních sítí na kterých propaguje svojí činnost. Módní trendy vedou k tomu aby se sociální síť více využívaly k propagaci a oslovování případně nových dárců či uchazečů o službu.

3.2.3 Analýza poměrových ukazatelů

Tak, jak to bylo uvedeno v rámci podkapitoly o metodice práce, je důležitou součástí zhodnocení financování příspěvkové organizace stanovit hodnoty vybraných ukazatelů

poměrové analýzy. Díky tomu je možno si vytvořit celkový přehled o finanční situaci v dané příspěvkové organizaci poskytující sociální služby.

Zhodnocení ukazatelů autarkie

Autarkie je ukazatelem velmi důležitým právě pro zhodnocení soběstačnosti příspěvkových organizací. V tomto případě byly aplikovány dva konkrétní ukazatele, a to ukazatel autarkie na bázi výnosů a nákladů a ukazatel celkové autarkie, jak je specifikováno v tabulce 9.

Tabulka 9 Ukazatele autarkie příspěvkové organizace v letech 2018-2022

Ukazatel autarkie v %	2018	2019	2020	2021	2022
Autarkie hlavní činnosti	100,03	100,71	99,98	99,88	100,29
Autarkie celková	100,06	100,72	100,00	99,89	100,30

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty Domova pro osoby se zdravotním postižením za rok 2018-2022 (2019b – 2023b), vlastní zpracování

Autarkii se chápe soběstačnost příspěvkové organizace, která dokáže krýt náklady svými vyprodukovanými výnosy. V ideálním případě by se proto měl tento ukazatel rovnat 100 %. Dle hodnot uvedených v tabulce 9 plyne, že tato zkoumaná příspěvková organizace dosahuje až na několik výjimek v roce 2020 a 2021. V letech 2018-2019 a v roce 2022 oba ukazatele autarkie dosahují hodnoty 100-101 %, což lze jenom kvitovat. Pro příspěvkovou organizaci se dá konstatovat, že hospodáří s vyrovnaným rozpočtem, její výnosy mírně převyšují náklady, což je tak, jak by tomu mělo být v souladu s poznatkami z různých literárních publikací. Ačkoliv hodnoty 100 % příspěvková organizace nedosáhla v roce 2020 a 2021, šlo pouze o pokles o 0,02 % v roce 2020 a o 0,12 % v roce 2021, což by se stále dalo považovat za mez normy. V tomto případě lze vidět důsledek v pandemii COVID-19, kdy se příspěvkové organizaci sice dařilo navyšovat svoje výnosy, nicméně v této době rostly také náklady spojené např. s nákupem dezinfekčních prostředků apod. Nicméně lze tuto oblast uzavřít konstatováním, že zkoumaná příspěvková organizace je přiměřeně a dostatečně soběstačná.

Zhodnocení ukazatelů rentability

Rentabilita se běžně považuje za důležitou součást finanční analýzy komerčních subjektů. U příspěvkových organizací je tomu mírně jinak, neboť jejich hlavním cílem není produkovat zisk z hlavní činnosti. Nicméně řada z nich může dle zřizovací listiny vytvářet také doplňkovou činnost, která již zisk produkuje. V případě zkoumané příspěvkové organizace je doplňková činnost tvořena zejména výnosy z pronájmu. V této souvislosti proto byla hodnocena rentabilita doplňkové činnosti a míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti (viz tabulka 10).

Tabulka 10 Ukazatele rentability příspěvkové organizace v letech 2018-2022

Ukazatel rentability v %	2018	2019	2020	2021	2022
Rentabilita doplňkové činnosti	15,41	3,88	33,29	56,12	16,95

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty Domova pro osoby se zdravotním postižením za rok 2018-2022 (2019b – 2023b), vlastní zpracování

Ziskovost doplňkové činnosti je v průběhu let 2018-2019 odlišná, přičemž nejvyšší hodnoty dosáhla v roce 2021, nejnižší naopak v roce 2019, přičemž od roku 2020 neklesá pod 16 %.

Zhodnocení ukazatelů aktivity

Význam má také zhodnocení ukazatelů aktivity, jak je znázorněno v tabulce 11. Díky tomu je možné zjistit, jak dlouho organizaci trvá, než jsou jí zaplacený pohledávky a ona sama splatí závazky.

Tabulka 11 Ukazatele aktivity příspěvkové organizace v letech 2018-2022

Ukazatel aktivity	2018	2019	2020	2021	2022
Doba obratu pohledávek ve dnech	5,25	0,17	0,32	6,18	5,47
Doba obratu závazků ve dnech	109,62	135,44	162,08	174,21	175,88

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty Domova pro osoby se zdravotním postižením za rok 2018-2022 (2019b – 2023b), Rozvahy Domova pro osoby se zdravotním postižením za rok 2018-2022 (2019a – 2023a), vlastní zpracování

Nejdříve je pozornost dle tabulky 11 věnována pohledávkami kde nemá zkoumaná příspěvková organizace významnější problém. Její odběratelé mají dobrou platební morálku, neboť pohledávky jsou této příspěvkové organizaci hrazeny v průměru kolem 5 dnů. Větší problém spočívá v době obratu závazků, která se postupně zvyšuje až na 176 dnů, tyto dny však nejsou pro organizaci hrozbou. Organizace má dobré vztahy s dodavateli mají nastavenou splatnost faktur i na několik měsíců. Tyto splatnosti jsou takto dlouhé jelikož v období leden až březen má organizace finanční provizorium a čeká na zaslání požadované dotace. Tato dotace bývá zřizovatelem připsána na účtě během března či dubna. . Lze však uvést, že jde pouze o krátkodobé závazky, které nikterak neohrožují soběstačnost a hospodaření příspěvkové organizace.

Zhodnocení ukazatelů financování

Prostřednictvím tří ukazatelů, viz tabulka 12, je možné zhodnotit financování zkoumané příspěvkové organizace. V podstatě jde o ukazatele zadluženosti v případě, že se hodnotí financování komerčních subjektů. Hodnotí se proto, do jaké míry je příspěvková organizace finančně nezávislá.

Tabulka 12 Ukazatele financování příspěvkové organizace v letech 2018-2022

Ukazatel financování	2018	2019	2020	2021	2022
Míra finanční nezávislosti v %	89,91	86,62	85,00	84,50	81,13

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty Domova pro osoby se zdravotním postižením za rok 2018-2022 (2019b – 2023b), Rozvahy Domova pro osoby se zdravotním postižením za rok 2018-2022 (2019a – 2023a), vlastní zpracování

Na podkladě hodnot uvedených v tabulce 12 lze konstatovat, že zkoumaná příspěvková organizace je dostatečně finančně nezávislá, podíl jejího vlastního kapitálu na celkových pasivech činí až 90 %. To lze považovat za výhodné. V návaznosti na uvedené skutečnosti lze

vyslovit názor, že příspěvková organizace je optimálně financována a není zde nutné činit žádné větší změny.

Zhodnocení ukazatelů likvidity a čistého pracovního kapitálu

V rámci finanční analýzy se hodnotí také ukazatelé likvidity, což je vlastně schopnost daného subjektu přeměnit svá aktiva na finanční prostředky a pokrýt jimi své závazky. Hodnotí se proto okamžitá, pohotová a běžná likvidita. Také se v tomto rámci pozornost autorky práce zaměřením na hodnotu čistého pracovního kapitálu, jak je uvedeno v tabulce 13.

Tabulka 13 Ukazatele likvidity a čistého pracovního kapitálu příspěvkové organizace v letech 2018-2022

Ukazatel likvidity a pracovního kapitálu	2018	2019	2020	2021	2022
Okamžitá likvidita	1,85	1,24	1,17	1,26	1,23
Čistý pracovní kapitál v Kč	11 229 006	4 474 602	5 394 931	8 324 414	8 478 837

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty Domova pro osoby se zdravotním postižením za rok 2018-2022 (2019b – 2023b), Rozvahy Domova pro osoby se zdravotním postižením za rok 2018-2022 (2019a – 2023a), vlastní zpracování

Nejdříve byla vyhodnocena okamžitá likvidita, kdy lze zhodnotit, do jaké míry je příspěvková organizace schopna pokrýt svým krátkodobým finančním majetkem (penězi v pokladně a na účtech) své krátkodobé závazky. Doporučená hodnota je 0,2-0,5. V tomto rámci daná příspěvková organizace výrazně překračuje tyto doporučené hodnoty. Dá se hovořit o tom, že tato organizace má velký objem financí zejména na běžných účtech, které dále smysluplně nevyužívá, a proto je až zbytečně likvidní, přitom by bylo možno tyto finance využít např. k investicím. Investice jsou však pro organizaci časově i administrativně náročné, v případě že organizace rozhodne pro investici je zapotřebí požádat zřizovatele aby investici schválil. V případě že investice je schválena jsou potřebné další kroky které se řídí předpisy Rady Plzeňského kraje. Taktéž hodnota čistého pracovního kapitálu je optimální, je kladná a dostatečně vysoká.

Zhodnocení investičního útlumu/rozvoje

U příspěvkové organizace je také důležité zhodnotit, do jaké míry příspěvková organizace realizuje investice. K tomu byl aplikován koeficient opotřebení dlouhodobého majetku, jehož hodnoty jsou ve sledovaném období let 2018-2022 znázorněny v tabulce 14.

Tabulka 14 Ukazatel koeficientu opotřebení dlouhodobého majetku u příspěvkové organizace v letech 2018-2022

Ukazatel investičního útlumu/rozvoje v %	2018	2019	2020	2021	2022
Koeficient opotřebení dlouhodobého majetku	32,42	32,01	33,33	34,93	37,06

Zdroj: Rozvahy Domova pro osoby se zdravotním postižením za rok 2018-2022 (2019a – 2023a), vlastní zpracování

Ukázalo se, že míra opotřebení dlouhodobého majetku ve zkoumané příspěvkové organizaci přesahuje hodnotu 30 %, postupně se zhoršuje a na konci roku 2022 se blíží dokonce 40 %. To je již neklamný náznak toho, že dlouhodobý majetek je v této organizaci již staršího data, nemusí vyhovovat všem jejím potřebám a bylo by proto vhodné investovat do pořízení nového. Organizace si je tohoto opotřebení vědoma a i z důvodu většího komfortu pro klienty je naplánovaná rekonstrukce 80% domova. Klienti do domova přichází více imobilní a

rozšířenou demencí a proto bude pro domov potřeba zajistit i službu DZR což znamená Domov se zvláštním režimem; v tomto domově je možné pečovat o klienty s Alzheimerovou chorobou.

3.3 Návrhy a doporučení ke zlepšení současného stavu

V návaznosti na všechna uvedená data, zhodnocení a zjištění je vhodné se zmínit o několika doporučeních, na jejichž základě by bylo možno zlepšit stávající možnosti financování zkoumané příspěvkové organizace. Ukázalo se, že by bylo možno čerpat další formy dotace, lépe využívat nashromážděné finanční prostředky, čímž by se mírně snížila likvidnost příspěvkové organizace, která z důvodu inflace je vyšší a taktéž by bylo možno investovat do nového zařízení. Návrhy jsou proto následující:

- příspěvková organizace čerpá dotace především z Plzeňského kraje, vhodné by bylo více se zaměřit na vzdělávání zaměstnanců. Zaměstnanci na pozici v přímé péči (pečovatelé, aktivizační pracovníci) mají povinnost splnit vzdělání pečovatelského zaměření. V případě že toto vzdělání nemají je nutné si do 24 měsíců od nástupu úspěšně absolvovat kurz pracovníka v sociálních službách. Následně pak každý zaměstnanec musí každý rok splnit podmínku 16 hodin akreditovaného školení a 16 hodin jakéhokoliv školení, toto by se mohlo lépe rozvinout a zaměřit se více na specifické školení jako je například – jak komunikovat s rodinou v případě úmrtí klienta, paliativní péče, apod... Podpořit místní zaměstnanost dotacemi ze strukturálních fondů Evropské unie, tyto také využívat na investiční akce;
- bylo zjištěno již vyšší opotřebení dlouhodobého majetku, proto je vhodné investovat do této oblasti;
- více pracovat s dárci a obecně více se zaměřit na oblast PR a marketingové aktivity, kdy by měla být veřejnost více obeznámena s činností tohoto Domova.

4 Závěr

Bakalářská práce se věnovala aktuálnímu a poměrně důležitému tématu spočívající ve financování příspěvkových organizací. Na rozdíl od komerčních subjektů je financování a provoz těchto organizací odlišný a musí fungovat podle právních předpisů dle české legislativy. To mnohdy omezuje možnosti zajišťování dalších financí. S ohledem na to, že jde o příspěvkovou organizaci existující v oboru sociálních služeb, bylo důležité se blíže zabývat nejenom hospodařením a financováním příspěvkových organizací jako takových, ale také vyhodnotit, jaké zákony v oboru sociálních služeb provoz příspěvkových organizací omezují či dokonce limitují.

Stanoven byl proto cíl navrhnout změny ve financování a hospodaření příspěvkové organizace Domov pro osoby se zdravotním postižením Horní Bříza vycházející z jejího aktuálního stavu. Samotná práce byla strukturována do dvou základních částí, a to na teoretickou a praktickou. Z toho následně také vycházelo odlišné používání a aplikování příslušných metod. V rámci teoretické části šlo proto o metody rozboru, komparace a syntézy s využitím analýzy sekundárních zdrojů literatury, právních předpisů a případně dalších relevantních zdrojů. Uvedené metody pomohly vzájemně mezi sebou porovnat názory odborníků na danou problematiku, zjistit, jak jsou příspěvkové organizace financovány, co je jejich základem, jak je nahlíženo obecně na sociální služby a na domovy pro osoby se zdravotním postižením. V rámci praktické části byly aplikovány metody finanční analýzy a rozboru interních materiálů, na jejichž základě bylo zjištěno, jak funguje hospodaření a financování vybrané příspěvkové organizace, kterou je Domov pro osoby se zdravotním postižením Horní Bříza.

Jde o příspěvkovou organizaci, která funguje od roku 2005, nicméně její počátky lze vysledovat až do roku 1976, kdy v současné zrekonstruované budově sídlil ústav sociální péče. Dnes jde o sociální službu v návaznosti na ustanovení § 48 zákona o sociálních službách. Služby jsou poskytovány výhradně klientům, kterým je nejméně 50 let, a kteří s ohledem na své zdravotní postižení nejsou dostatečně soběstační. Poskytují se služby nejenom sociálního charakteru, a to opět s ohledem na příslušnou legislativu. Poskytuje se jim ubytování, stravování, pomoc při osobní hygieně, realizovány jsou různé sociálně terapeutické a jiné volnočasové aktivity, taktéž zdravotní péče, kterou hradí Domovu zdravotní pojišťovny.

Ze zjištěných skutečností a zejména ve vztahu k provedené finanční analýze se prokázalo, že Domov pro osoby se zdravotním postižením hospodaří s vyrovnaným rozpočtem. Tato organizace je dostatečně soběstačná, méně soběstačná byla v době pandemie COVID-19, nicméně i dle dosažených hodnot šlo hovořit o přiměřené hospodaření a o dobrou finanční stabilitu. Doplňková činnost organizace vykazuje ziskovost, jakož i hlavní činnost. Organizace je také dostatečně až někdy příliš likvidní, vykazuje vyšší hodnotu doby obratu závazků, platební morálka jejich odběratelů je výborná. Bylo však zjištěno již větší opotřebení dlouhodobého majetku.

Na základě výše uvedených skutečností bylo navrženo několik doporučení do praxe, zejména více investovat do dlouhodobého majetku, zaměřit se i na dotace ze strukturálních fondů Evropské unie zaměřené na oblast vzdělávání zaměstnanců.

Literatura

ČELEDVÁ, L. Sociální služby a možnosti sociální pomoci pro seniory. In: ČELEDVÁ, L., ČEVELA, R. et al. *Člověk ve zdraví i v nemoci: podpora zdraví a prevence nemocí ve stáří*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017, s. 461-468. ISBN 978-80-246-3828-7.

ČELEDVÁ, L., KALVACH, Z., ČEVELA, R. *Úvod do gerontologie*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. 152 s. ISBN 978-80-246-3404-3.

DOMOV PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM HORNÍ BŘÍZA. O nás. *Domovhb* [online]. 2023d [cit. 2023-08-04]. Dostupné z WWW: <https://www.domovhb.cz/o-nas/o-nas/>.

DOMOV PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM HORNÍ BŘÍZA. *Poskytování sociálních služeb v Domově pro osoby se zdravotním postižením Horní Bříza, příspěvková organizace*. Horní Bříza: Domov pro osoby se zdravotním postižením, 2021c. 3 s.

DOMOV PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM HORNÍ BŘÍZA. *Rozvaha příspěvkové organizace sestavená k 31. 12. 2018*. Horní Bříza: Domov pro osoby se zdravotním postižením, 2019a. 5 s.

DOMOV PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM HORNÍ BŘÍZA. *Rozvaha příspěvkové organizace sestavená k 31. 12. 2019*. Horní Bříza: Domov pro osoby se zdravotním postižením, 2020a. 5 s.

DOMOV PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM HORNÍ BŘÍZA. *Rozvaha příspěvkové organizace sestavená k 31. 12. 2020*. Horní Bříza: Domov pro osoby se zdravotním postižením, 2021a. 5 s.

DOMOV PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM HORNÍ BŘÍZA. *Rozvaha příspěvkové organizace sestavená k 31. 12. 2021*. Horní Bříza: Domov pro osoby se zdravotním postižením, 2022a. 5 s.

DOMOV PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM HORNÍ BŘÍZA. *Rozvaha příspěvkové organizace sestavená k 31. 12. 2022*. Horní Bříza: Domov pro osoby se zdravotním postižením, 2023a. 5 s.

DOMOV PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM HORNÍ BŘÍZA. Venkovní prostory domova. *Domovhb* [online]. 2022c [cit. 2023-08-04]. Dostupné z WWW: <https://www.domovhb.cz/pro-zajemce/fotogalerie/venkovni-prostory-domova/venkovni-prostory-domova-23cs.html>.

DOMOV PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM HORNÍ BŘÍZA. *Výkaz zisku a ztráty příspěvkové organizace sestavený k 31. 12. 2018*. Horní Bříza: Domov pro osoby se zdravotním postižením, 2019b. 3 s.

DOMOV PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM HORNÍ BŘÍZA. *Výkaz zisku a ztráty příspěvkové organizace sestavený k 31. 12. 2019*. Horní Bříza: Domov pro osoby se zdravotním postižením, 2020b. 3 s.

DOMOV PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM HORNÍ BŘÍZA. *Výkaz zisku a ztráty příspěvkové organizace sestavený k 31. 12. 2020*. Horní Bříza: Domov pro osoby se zdravotním postižením, 2021b. 3 s.

DOMOV PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM HORNÍ BŘÍZA. *Výkaz zisku a ztráty příspěvkové organizace sestavený k 31. 12. 2021*. Horní Bříza: Domov pro osoby se zdravotním postižením, 2022b. 3 s.

DOMOV PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM HORNÍ BŘÍZA. *Výkaz zisku a ztráty příspěvkové organizace sestavený k 31. 12. 2022*. Horní Bříza: Domov pro osoby se zdravotním postižením, 2023b. 3 s.

DOMOV PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM HORNÍ BŘÍZA. *Výroční zpráva o činnosti a hospodaření v roce 2022*. Horní Bříza: Domov pro osoby se zdravotním postižením, 2023c. 30 s.

FALTOVÁ LEITMANOVÁ, I. Vytváření prostředí versus řízení ekonomiky. In: KISLINGEROVÁ, E. et al. *Cirkulární ekonomie a ekonomika. Společenské paradigma, postavení, budoucnost a praktické souvislosti*. Praha: Grada Publishing, 2021, s. 152-169. ISBN 978-80-271-3230-0.

HOBZA, V., HOBZA jr., V. *Kompendium ekonomie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. 65 s. ISBN 978-80-244-5038-4.

HOLCZEROVÁ, V. Domov pro seniory Kaplice. In: HOLCZEROVÁ, V., DVOŘÁČKOVÁ, D. (eds.). *Volnočasové aktivity pro seniory*. Praha: Grada Publishing, 2013, s. 15-18. ISBN 978-80-247-4697-5.

JAHODA, R. Nový zákon o účetnictví má platit od roku 2025. Co nás čeká? *Grinex Czech Republic* [online]. 2023 [cit. 2023-08-22]. Dostupné z WWW: <https://grinex.cz/cs/blog/2023/04/27/novy-zakon-o-ucetnictvi-ma-platit-od-roku-2025-co-nas-ceka/>.

JURÍČKOVÁ, L., IVANOVÁ, K., FILKA, J. *Opatrovnictví osob s duševní poruchou*. Praha: Grada Publishing, 2014. 160 s. ISBN 978-80-247-4786-6.

KALOUDA, F. *Finanční a cost-benefit analýza podniku*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019. 236 s. ISBN 978-80-7380-778-8.

KNÁPKOVÁ, A. et al. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 3. kompl. aktualiz. vyd. Praha: Grada Publishing, 2017. 228 s. ISBN 978-80-271-0563-2.

KRECHOVSKÁ, M., HEJDUKOVÁ, P., HOMMEROVÁ, D. *Řízení neziskových organizací: klíčové oblasti pro jejich udržitelnost*. Praha: Grada Publishing, 2018. 203 s. ISBN 978-80-247-3075-2.

MAAYTOVÁ, A., PAVEL, J., OCHRANA, F. et al. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. 208 s. ISBN 978-80-247-5561-8.

MÁČE, M. *Finanční účetnictví veřejného sektoru*. Praha: Grada Publishing, 2018a. 601 s. ISBN 978-80-271-2002-4.

MÁČE, M. *Manažerské účetnictví veřejného sektoru*. Praha: Grada Publishing, 2018b. 509 s. ISBN 978-80-271-2003-1.

MALÍKOVÁ, E. *Péče o seniory v pobytových zařízeních sociálních služeb*. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada Publishing, 2020. 304 s. ISBN 978-80-271-2030-7.

MANAGEMENTMANIA. Veřejný sektor (Public Sector). *ManagementMania* [online]. 2017 [cit. 2023-08-22]. Dostupné z WWW: <https://managementmania.com/cs/verejny-sektor>.

MATOUŠEK, O. et al. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013. 570 s. ISBN 978-80-262-0366-7.

MICHALÍK, J. Systém sociálních služeb. In: VALENTA, M., MICHALÍK, J., LEČBYCH, M., et al. *Mentální postižení*. 2. přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Grada Publishing, 2018, s. 131-146. ISBN 978-80-271-0378-2.

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Státní rozpočet 2022 v kostce* [online]. 2022 [cit. 2023-08-22]. Dostupné z WWW: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2022-06-07_Statni-rozpocet-2022-v-kostce_v02.pdf.

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. Úplný výpis z obchodního rejstříku Domov pro osoby se zdravotním postižením Horní Bříza, příspěvková organizace, Pr 653 vedená u Krajského soudu v Plzni. *Obchodní rejstřík a Sbírka listin* [online]. 2023 [cit. 2023-08-04]. Dostupné z WWW: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=172719&typ=UPLNY>.

PEKOVÁ, J., JETMAR, M., TOTH, P. *Veřejný sektor, teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. 783 s. ISBN 978-80-7598-209-4.

PELIKÁNOVÁ, A. *Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Grada Publishing, 2018. 335 s. ISBN 978-80-271-2117-5.

PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2015. 280 s. ISBN 978-80-247-5608-0.

ROJÍČEK, M. et al. *Makroekonomická analýza: teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2016. 543 s. ISBN 978-80-247-5858-9.

RŮČKOVÁ, P. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 7. aktualiz. vyd. Praha: Grada Publishing, 2021. 165 s. ISBN 978-80-271-3124-2.

SCHWARTZHOFFOVÁ, E. *Ekonomika a legislativa ziskových a neziskových subjektů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018. 96 s. ISBN 978-80-244-5417-7.

SLÁDKOVÁ, P. *Sociální a pracovní rehabilitace*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. 101 s. ISBN 978-80-246-4986-3.

ŠÁMALOVÁ, K., VOJTÍŠEK, P. et al. *Sociální správa: organizace a řízení sociálních systémů*. Praha: Grada Publishing, 2021. 456 s. ISBN 978-80-271-2195-3.

VOJTÍŠEK, P. *Princip solidarity ve financování služeb sociální péče*. Praha: Karolinum, 2018. 135 s. ISBN 978-80-246-3709-9.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Financování příspěvkové organizace

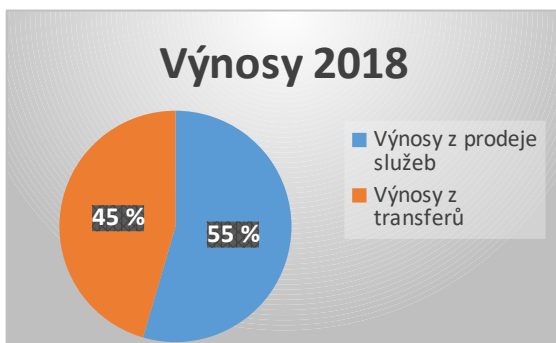
Denisa Svobodová, KEMBC02

úvod

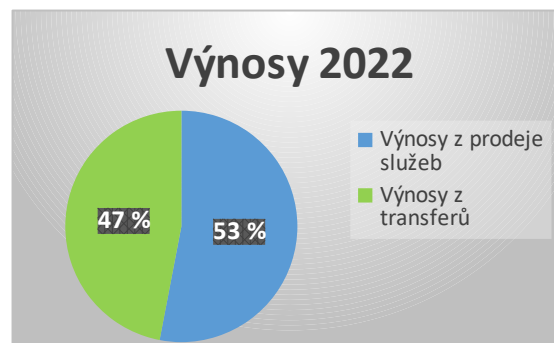
Príspevkové organizace tvoří nedílnou součást veřejného sektoru. Do veřejného sektoru patří mimo jiné i nemocnice, školy, domovy seniorů, obrana, apod..

Financování těchto organizací je z velké části vlastními zdroji tak ze státního rozpočtu.

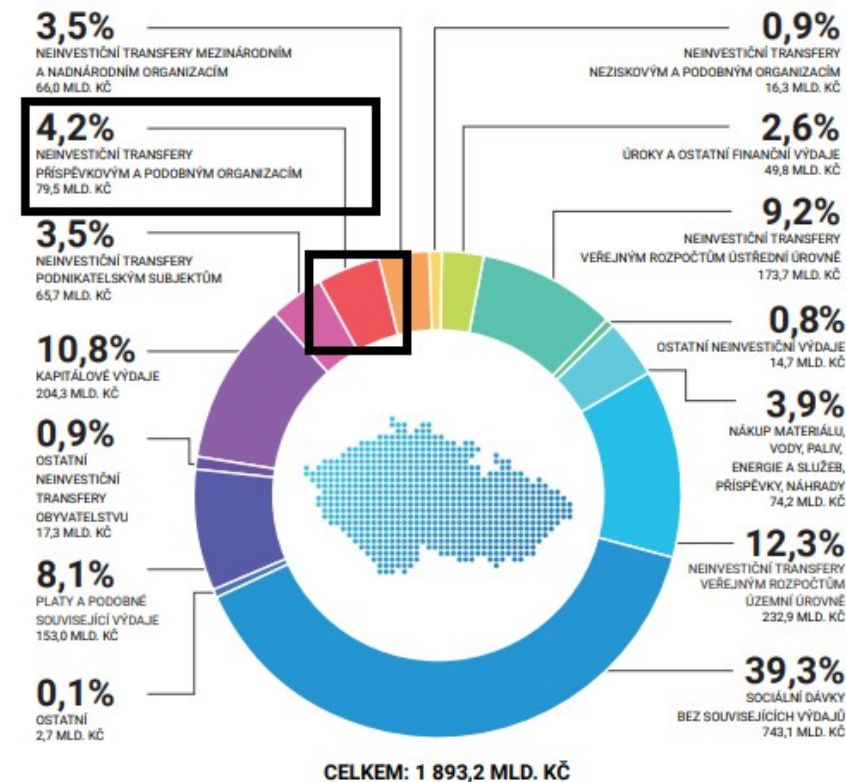
Podíl na financování p.o. ze státního rozpočtu (79,5 MLD. Kč)

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty Domova pro osoby se zdravotním postižením za rok 2018 (vlastní zpracování)

Zdroj: Výkazy zisku a ztráty Domova pro osoby se zdravotním postižením za rok 2022 (vlastní zpracování)

Zdroj: Ministerstvo financí České republiky (2022, s. 24), vlastní úprava

Domov pro osoby se zdravotním postižením p.o.

- řešení této problematiky bylo provedeno na uvedení domově
- Tento domov jako p.o. funguje od roku 2005 nicméně počátky lze vysledovat od roku 1976 (ústav sociální péče)
- DOZP kapacita 188 lůžek, v roce 2023 zaměstnává celkem 146 zaměstnanců na hlavní pracovní poměr
- Odlehčovací služba

Další použité zdroje:

- České tištěné zdroje týkající se ekonomiky
- Webové stránky MFČR
- Zákon 108/2006

problematika

- Jsou dostatečně využívány dotační programy?
- Jsou i jiné možnosti financování příspěvkových organizací?

získávání

- Horizontální a vertikální analýza
- Analýza poměrových ukazatelů
- Analýza sekundárních zdrojů (literatura)

zpracování

- Komparace, rozbor a vysvětlení základních pojmů a témat
- Zpracování analýzy
- Dle zjištěných výsledků návrh na zlepšení

Výsledky práce

- Z výsledků práce vyplynulo že financování příspěvkové organizace na rozdíl od komerčních subjektů je odlišný a musí fungovat dle české legislativy a to mnohdy omezuje financování příspěvkových organizací
- V provedené analýze se prokázalo, že DOZP Horní Bříza hospodaří s vyrovnaným rozpočtem
- Tato organizace je dostatečně soběstačná, méně soběstačná byla v období pandemie COVID-19
- Bylo zjištěno větší opotřebení dlouhodobého majetku

Doporučení

Na základě výsledků lze doporučit.....

- ❖ příspěvková organizace čerpá dotace především z Plzeňského kraje, vhodné by bylo se zaměřit na vzdělání zaměstnanců a podpořit místní zaměstnance dotacemi ze státních fondů Evropské unie
- ❖ Dále by bylo vhodné z důvodu zjištění většího opotřebení investovat do nového dlouhodobého majetku
- ❖ V poslední řadě se více zaměřit na dárce a celkově na oblast marketingové aktivity, seznámit více veřejnost s činností tohoto Domova

Závěr

Tato práce mi přinesla celkově širší pohled na fungování příspěvkových organizací a to jak jsou dotace pro tyto organizace důležité

Novým řešením je doporučení zjistit více informací o možnosti dotací z Evropských fondů. Zajistit průzkum dlouhodobého majetku a zvážit investování do nového dlouhodobého majetku

**DĚKUJI ZA
POZORNOST**